

Kuusalu valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu

Töö nr 19003397

Tartu 2022-2024

HENDRIKSON & KO

Raekoja plats 8
51004 Tartu
tel +372 740 9800

Maakri 29
10145 Tallinn
tel +372 617 7690

Hendrikson & Ko
www.hendrikson.ee
hendrikson@hendrikson.ee

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1 ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESSI ÜLEVAADE	5
1.1 Üldplaneeringu eesmärk ja planeeringuala	5
1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest	5
2 ÜLDPLANEERINGU SEOSD ASJAKOHASTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	7
3 ALTERNATIIVSED ARENGUSTSENAARIUMID	9
4 PLANEERINGULAHENDUSE ELLUVIIMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU .. 12	
4.1 Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale	12
4.1.1 Mürä ja vibratsioon	15
4.1.2 Mõju õhukvaliteedile	21
4.2 Mõju kultuuripärandile ja maastikele	22
4.3 Mõju looduskeskkonnale ja kaitstavatele loodusobjektidele	23
4.3.1 Natura hindamine	23
4.3.2 Kaitstavad loodusobjektid ja vääriselupaigad	36
4.3.3 Roheline võrgustik	38
4.4 Mõju pinnasele ja veekvaliteedile	45
4.4.1 Pinnase kvaliteet	45
4.4.2 Korduva üleujutusega ja üleujutusohuga alad	45
4.4.3 Ehituskeeluvööndi (EKV) vähendamine	46
4.4.4 Pinnavee kvaliteet	47
4.4.5 Põhjavee kvaliteet	48
4.4.6 Veevarustus ja kanalisatsioon	48
4.5 Kliimamuutustega seotud mõju	50
4.6 Jäätmeteke	51
5 SOOVITUSED PLANEERINGULAHENDUSE TÄIENDAMISEKS	53
KOKKUVÕTE	57
LISAD	58

SISSEJUHATUS

Kuusalu Vallavolikogu algatas 17.06.2009.a otsusega nr 49 Kuusalu valla üldplaneeringu (ÜP) ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH). Kuusalu valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kiideti heaks Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni juhataja 15.10.2015 otsusega nr HJR 6-8/15/22034-2¹.

Käesolevas dokumendis on esitatud Kuusalu valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu. **Eelnõu on vormistatud samaaegselt üldplaneeringu lahenduse eelnõu koostamisega ning kajastab keskkonnamõjudega arvestamist üldplaneeringu lahenduse eelnõu etapis.** KSH koostati planeeringulahenduse väljatöötamisega tihedalt lõimitult, mõjude hindamise töögrupp osales planeeringu tööühmade töös ja lahenduse väljatöötamise aruteludel. Seetõttu on mõjude hindamise sisendiga jooksvalt arvestatud juba ka üldplaneeringu eelnõu väljatöötamise käigus.

KSH aruande eelnõu on üles ehitatud võttes arvesse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 esitatud nõudeid. Mõjude hindamine lähtub hinnatava strateegilise arengudokumendi täpsusastmest. Valla ruumilist arengut pikas plaanis suunava üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad üldjuhul kaudsed ja pikaajaliselt avalduvad mõjud. Kuna üldplaneeringus käsitletakse väga mitmeid teemavaldkondi, on oluline tähelepanu pöörata mõjude omavahelistele seostele ja kumulatiivsusele.

Käesolevas aruande eelnõu dokumendis antakse ülevaade alternatiivsete arengustsenaariumite võrdlusest (ptk 3), KSH sisendist planeeringulahenduse väljatöötamisel ja eeldatavalt kaasnevatest keskkonnamõjudest (ptk 4). Vajadusel tehakse täiendavaid ettepanekuid soodsate mõjude võimendamiseks või ebasoodsa mõju leevendamiseks.

Käesolevat aruande eelnõud täiendatakse edasise planeerimisprotsessi raames.

Üldplaneeringu materjale ja valmivaid lahendusi on planeerimise protsessi jooksul kuvatud (ja kuvatakse ka peale kehtestamist) mh veebipõhises kaardirakenduses: <https://hendrikson.ee/maps/Kuusalu-vald/>

¹ Vastavalt KSH programmi koostamise ajal kehtinud KeHJS redaktsioonile oli keskkonnamõju hindamise järelevalvajaks Keskkonnaamet.

1 ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESSI ÜLEVAADE

1.1 Üldplaneeringu eesmärk ja planeeringuala

Kuusalu valla üldplaneering on valla ruumilise arengu pikaajaline plaan. Üldplaneeringuga määratakse maa-alade arendamise ja kasutamise põhimõtted ja seatakse väärtuste säilitamiseks vajalikud tingimused ning ehitusreeglid. Üldplaneeringu eesmärgiks on valla ruumilise arengu tasakaalustamine läbi loodus- ja inimkeskkonna sobivate arengutingimuste määramise.

Kuusalu vald asub Harju maakonna idaosas ja piirneb idas ja kagus Lääne-Virumaaga (Vihula, Kadrina ja Tapa valdadega), lõunas Anija vallaga, läänes Jõelähtme vallaga ning põhjas Loksa linnaga. Kuusalu vallal on 120 km merepiiri (sh neli saart – Pedassaar, Mohni, Hara ja Haldi) ning 122 km maismaapiiri.

Kuusalu valla pindala on 707,93 km², mis moodustab 1,6% Eesti ning 16,3% Harjumaa pinnast. Pindalalt on tegemist Harjumaa suurima vallaga. Kuusalu vallas on kolm alevikku ja 64 küla. Valla keskus on Kuusalu alevik, mis asub 39 km kaugusel Tallinnast. Teised valla suuremad asulad on Kiiu ja Kolga alevikud. Valda läbib Tallinn–Narva maantee.

ÜP koostatakse kogu Kuusalu valla territooriumi kohta. Kuusalu valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne piiriülese mõju avaldumist.

1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) viidi läbi tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele (KeHJS). Kuna Kuusalu valla üldplaneering ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamine algatati 17.06.2009, siis menetletakse planeeringut kuni 30.06.2015 kehtinud planeerimisseaduse (PlanS) järgi.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel lähtuti Kuusalu valla ÜP KSH programmist, mille kohaselt tuleb KSH aruandes käsitleda kavandatava tegevuse mõju keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, kaitstavatele loodusobjektidele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele ning anda hinnang jäätmetekke võimaluste kohta.

Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnast enesest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise täpsusaste tuleneb üldplaneeringu täpsusastmest. Hindamisel keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Hindamisel kasutati strateegilisele mõjude hindamisele sobivat metoodikat, sh viidi läbi vastavusanalüüs, et vaadelda planeeringulahenduse kooskõla kõrgemalseisvatest arengudokumentidest tulenevate strateegiliste eesmärkidega. Samuti anti valdkondlikke eksperdihinnanguid, et tuua välja planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud. Valdkondlikke eksperdihinnanguid koondades toodi vajadusel välja ka mõjude omavahelised seosed ja sünergia. Hindamisel arvestati ka väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerimisega. Hindamise tulemusena on tehtud soovitusi üldplaneeringu lahenduse täiendamiseks (vt ptk 5).

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus kogu valla territooriumi hõlmavaid erinevaid arengustsenaariume ei tekkinud. Küll aga tekkisid lokaalsed alternatiivid Salmistu küla täiendava juurdepääsu kavandamisel (vt ptk 3).

KSH läbiviimisel raskusi ei ilmnenu.

KSH viis läbi OÜ Hendrikson & Ko ekspertrühm koosseisus:

KSH juhtekspert (omab pädevust vastavalt KeHJS § 34 lg 4)

Pille Metspalu

Sotsiaal-majanduslikud mõjud, asjakohased mõjud

Veronica Luidalepp

Looduskeskkonna spetsialist, põhja- ja pinnavesi, jäätmed, välisõhk, projektijuht

Ingrid Vinn

Looduskeskkonna spetsialist, loomastik, taimestik, rohevõrgustik, kaitsealused objektid

Anni Kurisman

Looduskeskkonna spetsialist, müra

Veiko Kärbla

GIS spetsialist

Jaanus Padrik

Kartograaf

Jürgen Pikk

2 ÜLDPLANEERINGU SEOSD ASJAKOHASTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Alljärgnevalt tuuakse lühike ülevaade olulisematest üldplaneeringuga seotud asjakohastest kõrgemalseisvatest arengudokumentidest, milleks on:

- Üleriigiline planeering „Eesti 2030+”²
- Harju maakonnaplaneering 2030+³
- Eesti mereala planeering⁴
- Harju maakonna arengustrateegia 2040⁵
- Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering⁶

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+” toob välja, et kuigi Eesti asustussüsteemis võib aset leida teatud nihkeid, jääb ruumiline struktuur põhjoontes samaks. Mõjutavateks trendideks on mh rahvastiku vananemine, teadmispõhise majanduse kasv ja linnastumine. Planeeringu visiooni „Eesti 2030“ kohaselt on Eesti sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ja välismaailmaga hästi ühendatud riik. Peamised eesmärgid asutuse kujundamisel on olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine ning töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamine toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.

Harju maakonnaplaneering 2030+, mis omakorda tugineb üleriigilisele planeeringule Eesti 2030+, sätestab mh järgmised põhimõtted Harju maakonna ruumilise arengu suunamiseks:

- erinevate ruumiväärtuste säilitamine linnalise ruumistruktuuriga asulates ja maapiirkondades, vältides valglinnastumise täiendavat levikut;
- teenuste kättesaadavus on seotud liikumisvõimalustega. Asutuse arengu kavandamisel lähtutakse eeskätt olemasolevatest ruumistruktuuridest ning liikumisvõimalustest;
- ettevõtluspiirkonnad paiknevad eelistatult keskustes või nende vahetus läheduses;
- maakonna arendamisel arvestatakse riiklikult tähtsate taristuobjektide arendamisega, samuti riigikaitse huvid ning nendega seotud piirangutega;
- oluline on rohetaristu toimimise tagamine ning maakonna arengu kavandamisel tuleb arvestada kaitstavate muinsus- ja loodusväärtustega.

Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt liigitub valla keskus Kuusalu alevik Tagamaa piirkondlikuks keskuseks, mis on piirkondlikult oluline töö- ja teenuste tarbimise sihtkoht ja kus tuleb suurendada investeeringuid töökohtade tekkeks ja kohapealsete teenuste kättesaadavuse parandamiseks.

Kuusalu vald piirneb põhjasuunast merega ja valla koosseisus on neli saart. Seetõttu on asjakohane arengu suunamisel arvestada ka **Eesti mereala planeeringuga**. Planeering toob välja, et ranniku sobivaimad sadamakohad on enamasti selleks otstarbeks juba kasutusel ning uute väikesadamate rajamine ja olemasolevate rekonstrueerimine on otseselt sõltuv sobivate toetusprogrammide olemasolust. Üldplaneeringutes tuleb arvestada merepääste, sh sadamate reostustõrjevalmiduse tagamise võimalustega, samuti on vajalik veesõidukite veeskamise võimaluste tagamine merepääste toimimiseks. Muuhulgas toob mereala planeering välja, et merel toimuvad tegevused toetavad rannikukogukondade elujõulisust ning erinevate merekultuuri väärtuste säilimiseks on oluline erinevate

² Kehtestatud Vabariigi Valitsuse poolt 30.08.2012. aastal.

³ Kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78, <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/harjumaa/harju-maakonnaplaneering-2030/>

⁴ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 korraldusega nr 146, <https://planeerimine.ee/ruumiline-planeerimine/mereala-planeerimine/>

⁵ Jõustus 08.04.2023, <https://www.hol.ee/areng-373>

⁶ Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering ja KSH algatati Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 147, <https://www.kaitseministeerium.ee/et/planeeringud/soodlaharjutusvali>

merikasutusviiside koostöömise kokkuleppimine kohalikul tasandil, nt üldplaneeringute protsessi raames arvestades kohalikkude eripära.

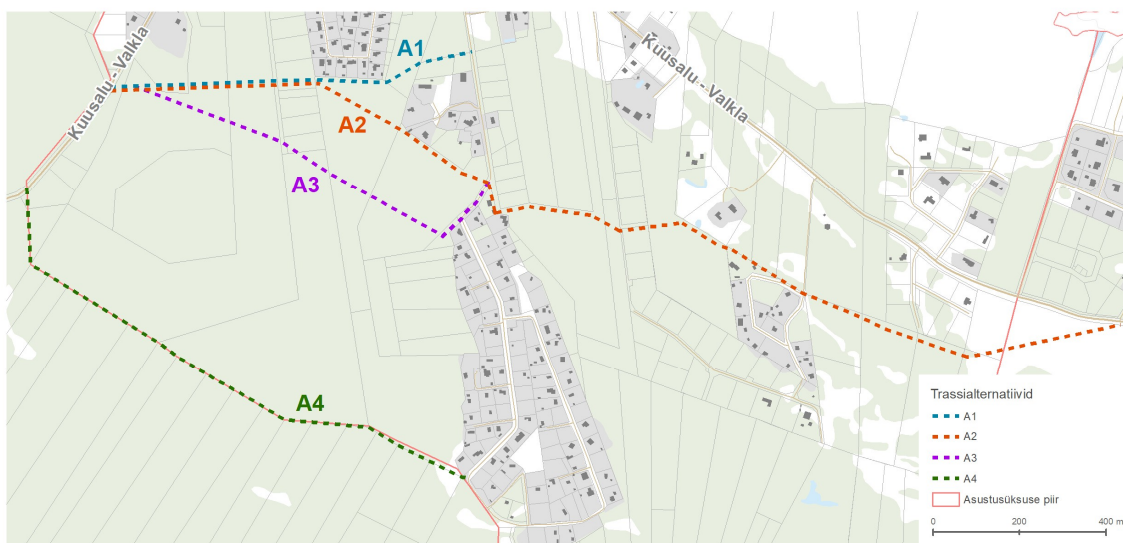
Harju maakonna arengustrateegia 2040 toetub kolmele põhilisele tegevussuunale: tegus rahvas, kvaliteetne elukeskkond ja -teenused ning tasakaalustatud ruumimuster. Arengustrateegia visiooni kohaselt iseloomustab piirkonda teadmismahukas majandus, sh tark tootmine ja kõrge lisandväärtusega teenused, elukeskkond on turvaline ja roheline ning kaasaegsed ja kõrgel tasemel teenused on kättesaadavad kõigis piirkondades. Arengustrateegia pikaajalised tegevussuunad hõlmavad muuhulgas noorte tööhajumuste suurendamist, kaug- ja hübriidtöötamise võimaluste loomine, erinevate sektorite koostööd teenuste arendamisel, kodulähedase haridusteenuse tagamist, aga ka avaliku ruumi arendamist ning vaba aja veetmise võimaluste loomist kõigile vanusegruppidele.

Soodla harjutusvälja riigi eriplaneering (REP) hõlmab ca 7390 ha suurust maa-ala Kuusalu valla ja Anija valla territooriumil. Kavandatavate tegevustega kaasneb mõju REPiga hõlmatud piirkonnale, kuid Kuusalu ÜP-ga Soodla harjutusvälja aladele täiendavat asustust ja/või ettevõtlust ei kavandata. Seetõttu REPiga kaasnevaid mõjusid Kuusalu ÜP KSH käigus ei hinnata.

3 ALTERNATIIVSED ARENGUSTENAARIUMID

Juhul, kui valla üldplaneeringut kui strateegilist arengudokumenti ellu ei viida (nn 0-alternatiiv), jäävad valla territooriumil kehtima senised 2001. a kehtestatud Kuusalu valla ning 2001. a kehtestatud Loksa valla üldplaneeringud. Kuid muutunud ootused elukeskkonna kujundamisele ning muudatused õigusruumis tingivad uue üldplaneeringu koostamise vajaduse, mistõttu valla arengu seisukohast ei ole Kuusalu üldplaneeringu koostamata jätmine vastuvõetav lahendus. Seetõttu 0--alternatiivi KSH-s realistliku alternatiivina ei käsitleta. Kogu Kuusalu valla territooriumi hõlmavat planeeringulahenduse alternatiivset stsenaariumit planeerimisprotsessis ei tekkinud. Alternatiivsed arengustenaariumid tekkisid lokaalselt, nendeks on Salmistu küla täiendava juurdepääsu trassialternatiivid (joonis 3-1). Tabelis 3-1 on esitatud lokaalsete lahenduste alternatiivide keskkonnamõjude võrdlus ning toodud leevendusettepanekud.

Kokkuvõtteks kujunesid alternatiivide hinnangud sellisteks, et mitte ükski praegusel kujul väljapakutud trassi võimalikest asukohtadest pole sobiv, seda eelkõige looduskaitseliste kaalutluste tõttu. Negatiivsed mõjud kaitsealustele liikidele oleksid väiksemad, kui alternatiivid A1-A3 nihutada põhjapoolse või A4 lõunapoolse (vt tabel 3-1). Täpsemalt on looduskaitselistest piirangutest juttu ptk-s 4.3.2.

Joonis 3-1. Salmistu piirkonna trassialternatiivid

Tabel 3-1. Salmistu küla täiendava juurdepääsu trassialternatiivide võrdlus

Kriteeriumid	A-1	A-2	A-3	A-4
Looduskaitsete objektide paiknemine	Trassialternatiiv läbib I kaitsekategooria liigi elupaiga põhjaserva, mistõttu tuleb alternatiivist kas loobuda või nihutada see väljapoole elupaika (põhja poole)	Trassialternatiiv läbib I kaitsekategooria liigi elupaiga põhjaserva, mistõttu tuleb alternatiivist kas loobuda või nihutada see väljapoole elupaika (põhja poole)	Trassialternatiiv läbib I kaitsekategooria liigi elupaiga põhjaserva, mistõttu tuleb alternatiivist kas loobuda või nihutada see väljapoole elupaika (põhja poole)	Trassialternatiiv läbib III kaitsekategooria liigi elupaiga serva ja piirneb I kaitsekategooria liigi elupaiga lõunapiiriga. Võimalike mõjude kumuleerumise ohu tõttu I kaitsekategooria liigi elupaigale tuleb trassialternatiivist loobuda või nihutada see liigi pesapaigast vähemalt 500 m kaugusele (lõunasse)
Roheline võrgustik	Kokkupuude roheline võrgustikuga puudub	Kokkupuude roheline võrgustikuga puudub	Kokkupuude roheline võrgustikuga puudub	Läbib rohevõrgustiku tugiala. Tee rajamisega kaasneb vähesel määral tugiala pindala kadu. Samuti kaasneb tee kasutamisega servaeefekti mõju teega piirnevale metsakooslusele.
Müra	Trassialternatiiv läbib väikeelamu maa-ala, tee äärde jääb ca 10 olemasolevat elamumaa krunti. Tee rajamise ning kasutamisega kaasneb teatud määral liikluskõormuse teket, kuid eeldada võib, et liikluskõormused on siiski piisavalt tagasihoidlikud ning olulisi (nt normilähedasi) häiringuid ei lisandu.	Trassialternatiiv läbib väikeelamu maa-ala, tee äärde jääb ca 15 olemasolevat elamumaa krunti. Tee rajamise ning kasutamisega kaasneb teatud määral liikluskõormuse teket, kuid eeldada võib, et liikluskõormused on siiski piisavalt tagasihoidlikud ning olulisi (nt normilähedasi) häiringuid ei lisandu.	Trassialternatiiv piirneb väikeelamu maa-alaga, tee äärde jääb ca 5 olemasolevat elamumaa krunti. Tee rajamise ning kasutamisega kaasneb teatud määral liikluskõormuse teket, kuid eeldada võib, et liikluskõormused on siiski piisavalt tagasihoidlikud ning olulisi (nt normilähedasi) häiringuid ei lisandu.	Trassialternatiiv ei piirne tundlike aladega (nt elamumaad). Uue ühendustee rajamisel suurenevad tõenäoliselt liikluskõormused mõningal määral Pedassaare teel, kuid eeldada võib, et liikluskõormused on siiski piisavalt tagasihoidlikud ning olulisi (nt normilähedasi) häiringuid ei lisandu.

Õhusaaste	Trassialternatiiv läbib väikeelamu maa-ala. Tee rajamisega kaasneb olemasolevate ja kavandatavate elamute juures transpordist pärinevate õhusaasteainete kontsentratsioonide suurenemine.	Trassialternatiiv läbib väikeelamu maa-ala. Tee rajamisega kaasneb olemasolevate ja kavandatavate elamute juures transpordist pärinevate õhusaasteainete kontsentratsioonide suurenemine.	Transpordist pärineva õhusaaste suhtes tundlikke alasid trassikoridori praktiliselt ei jää.	Transpordist pärineva õhusaaste suhtes tundlikke alasid trassikoridori ei jää
------------------	---	---	---	---

4 PLANEERINGULAHENDUSE ELLUVIIMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Kuusalu valla üldplaneeringu KSH raames hinnati mõjusid lähtudes KeHJS § 40 lg 4 nõuetest. Järgnevates peatükkides käsitletakse täpsemalt neid mõjusid, mis on käesoleva üldplaneeringu ja KSH kontekstis asjakohased.

Üldplaneering on pikaajaline arengudokument ja planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud avalduvad üldjuhul kaudselt ja pikaajaliselt.

Oluliste ebasoodsate kumulatiivsete mõjude ilmumist üldplaneeringu kontekstis ette näha ei ole. Samuti ei ole ette näha üldplaneeringu elluviimisel olulise piiriülese mõju avaldumist KeHJS § 30 kontekstis.

Järgnevates peatükkides antakse detailsem hinnang kaasnevate mõjude kohta. Võimalike mõjuallikadena määratleti Kuusalu ÜP KSH programmis eelkõige objekte ja alasid, mis mõjutavad või võivad mõjutada asustuse ja maakasutuse suunamist:

- tehniline taristu (teedevõrk, ühisveevärgi veehaarded, kõrgepingeliinid, sadamad jm olemasolevad ja kavandatavad tehnorajatised);
- riigikaitse objektid;
- kaitsealused objektid (kaitstavad loodusobjektid, kultuuriväärtused);
- miljööväärtuslikud hoonestusalad, väärtuslikud maastikud, rohevõrgustik;
- väärtuslikud põllumajandusmaad, maaparandussüsteemid;
- maardlad;
- kalmistud;
- puhke- ja virgestusalad;
- piirangu- ja ehituskeeluvööndid jm kitsendused;
- jääkreostusalad ja –objektid;
- ohtlikud ettevõtted;
- kavandatavad olulise ruumilise mõjuga ehitised ;
- olemasoleva asustuse ja maakasutuse muudatused (sõltuvalt selle iseloomust, nt muudatused tiheasustuse paiknemises).

4.1 Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale

Mõju hindamine

Mõju inimese tervisele avaldub otseselt keskkonnakvaliteedi kaudu. Seda mõjutavad nii välisõhu kvaliteet, müra, vibratsioon, kui ka nt joogivee kvaliteet. Kaudselt avaldab mõju inimese tervisele elukeskkond laiemalt – puhkevõimalused, liikumisvõimalused ja nt avaliku ruumi kvaliteet, aga ka oluliste elutähtsate teenuste olemasolu ja nende kättesaadavus. Planeeringu lahenduses on elukeskkonna kvaliteeti suunatud mitmete KSH hinnangul oluliste tingimuste või põhimõtetega:

1. Soodustatakse puhkealade kättesaadavust. Vallas paiknevateks puhkealadeks on keskustes asuvad suuremad rohealad, väljaarendatud puhkealad, spordiplatsid ja mänguväljakud. Samuti on puhkeotstarbel kasutatavad hajaasustuses asuvad puhkealad ja metsad, aga ka supelrannad ja ujumiskohad, lõkkeplatsid, matka-, suusarajad ning kergliiklusteed. Planeering toetab puhkealade kättesaadavust nii puhkeotstarbeliste maa-alade kavandamisega kui ka nt avaliku ruumi sh haljastuse kujundamise põhimõtete ja tingimuste seadmise teel. Vabaõhu puhkealadele on oluline tähelepanu pöörata eriti tihedamalt asustatud keskustes, kus peaks kõigile elanikele maksimaalselt 300 m

raadiuses elukohast tagama puhkeotstarbelise ala kasutamise võimaluse. Planeering on antud põhimõttega arvestanud, suunates uute elamuaalade arendamisel arvestama juba planeerimisel puhkeotstarbeliste maa-alade kavandamise vajadusega. Kvaliteetsemat elukeskkonda aitab tiheasustuses ja kompaktse hoonestusega aladel hoida ka kõrghaljastuse säilitamise või rajamise tingimus. Kõrghaljastust on kliimamuutustest lähtuvalt oluline hoida igal alal, kus inimesed palju väljas viibivad, et tagada alati varjuandva ning kuumasaarte ohtu vähendava haljastuse olemasolu. KSH juhib tähelepanu, et inimeste tervist mõjutab järjest enam ka kliimamuutustest tulenevad mõjud. Avalikku ruumi planeerides on vaja silmas pidada, et Eestis esineb järjest rohkem ekstreemseid ilmastikunähtusi. Selleks, et tagada eelkõige tihedamalt asustatud aladel ning tihedamini külastatavatel avalikel aladel võimalikult tervist soodustav keskkond, on vaja ette näha, kuidas vähendada kuumasaarte tekkimise ohtu, pakkuda varju nii inimestele kui loomadele ning vältida vihmavalingutest tulenevaid üleujutusi. Seetõttu soovib KSH lisada planeeringusse kliimamuutusi leevendavad tingimused:

- Kasutada kõrghaljastuses varju pakkuvaid puid, seda eriti sillutatud alade vahetus naabruses nt parklate, kõnniteede, väljakute ääres;
- Vähendada tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel kõvapindade osakaalu nt kasutada parklates murukivi;
- Selleks, et tagada temperatuuri vähendava roheluse säilimine ka vihmavaestel aegadel kuumadel suvepäevadel, kaaluda niitmise vähendamist või nt lilleniitude rajamist/loodusliku roheluse rajamist murualade rajamise asemel.
- Kuumapäevade tervist ohustava mõju vähendamiseks on oluline pakkuda ka joogivee olemasolu avalikes randades ning tiheasustusalade käidavates kohtades nt alevike keskväljakutel.

2. Soodustatakse teenuste kättesaadavust. Teenuste kättesaadavust suunatakse planeeringuga nii sobivate maa-alade kui neid ühendava taristu kavandamisega. Planeering kavandab tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel tihedama kergliiklusteede võrgustikku, mis aitab tagada paremad juurdepääsud nii teenustele, kui ka töökohtadele. Planeering informeerib ka põhimaantee nr 1 Tallinn-Narva ümberehitamisest tulenevatest muudatustest, mis muudab oluliselt paljude kohalike elanike teenustele ligipääsu mustreid. KSH hinnangul on tiheasustusaladel kergliiklejate marsruutide kavandamisel paremad ühendused ka ümberehitamisel ette nähtud ning KSH siinosas täiendavaid ettepanekuid ei tee.

3. Soodustatakse uute töökohtade teket sh tööstusalade arengut. Tööstusaladele sobivateks asukohadeks on eelkõige Kuusalu-Kiiu väljakujunenud tootmisalad, mida planeeringuga ka laiendatakse. Mõjude leevendamiseks elanikele suunatakse uute tootmisalade arendamisel rajama kaitsehaljastust, mis lisaks müra leevendamisele on KSH hinnangul vajalik ka visuaalsete mõjude vähendamiseks. Häiringute minimeerimiseks seatakse täiendavad tingimused nt puhversoonid elamutest. Elamualade läheduses asuvatel tootmisaladel eelistatakse olulise keskkonnamõjuta tootmist. Määratakse tingimused ka ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kavandamiseks. KSH soovib lisada planeeringusse tootmishoonete juurde haljastatud (koos kõrghaljastusega) puhkenurkade rajamise tingimuse, mis aitaks tagada töötajatele puhkehetkedel parima puhkekeskkonna ning vähendada stressi.

4. Planeering suunab majanduskeskkonna arengut ka laiemalt: antakse tingimused väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks, põllumajanduslike tootmishoonete rajamiseks, taastuvenergeetika arendamiseks. Vallas väga olulise majandusharu - turismi - arengut aitab tagada kultuuriväärtusliku keskkonna säilitamisele seatud tingimused. Otseselt suunab uute arenduste realiseerimise kiirust aga nt äri- ja tootmismaa tingimused.

Väärtusliku põllumajandusmaa määramine täidab eesmärgi säilitada mulla kui taastumatu loodusvara seisund ja kasutus. Selle säilitamine aitab aga otseselt tagada Eesti toidujulgeolekut. Väärtusliku

põllumajandusmaa osakaal on valla pindalast väga väike - ligi 4%. Planeering kavandab väljaspool Lahemaad vähesel määral konfliktset maakasutust (12 ha ulatuses väike-elamu maa-alasid). Suuremal määral (282 ha ulatuses ehk ca 10 %) kavandatakse aga väikeelamu maa-alasid väärtuslikele põllumajandusmaadele Lahemaa rahvuspargi aladel. Üldplaneeringu tingimustest tulenevalt on väärtusliku põllumajandusmaaga kattuvatel aladel elamute rajamisele seatud leevendavad tingimused, mistõttu nt uut kompaktsemat hoonestust antud aladele rajada ei saaks. Seetõttu KSH hinnangul antud aladel suurt konflikti arendamisel ei esine.

Väikeettevõtluse arengut mõjutab tugevalt aga planeeringus seatud tingimus tiheasustusaladel ning kompaktse hoonestusega aladel ärimaade arendamiseks teha detailplaneering. KSH hinnangul võib see tingimus detailplaneeringu menetlemise pikkusest tulenevalt väikeettevõtluse arengule põhjendamatult takistav olla. KSH soovib seetõttu antud tingimuse leevendamist nt jättes vallale kaalutlemise võimaluse, kas algatada DP või asendades selle vajadusel projekteerimistingimuste avatud menetlusega, mis tagab samuti huvitatud isikute nt naabrite piisava kaasatuse.

Planeering toetab taastuvenergeetika arendamist tingimuste seadmisega. Suuri päikese- ega tuuleparke planeeringuga ei kavandada. Reguleeritakse nii päikesepaneelide kasutamist kui nt maakütte rajamist. Samuti antakse soovitus kasutada hoonete kütmiseks keskkonnasäästlike lahendusi. KSH soovib seoses eesiseisvate kliima eesmärkide täitmise vajadusega lisada hoonete rajamise juurde tingimused, et uued rajatavad hooned peavad olema nii ressursi- kui energiatõhusad, kasutades ehitamisel võimalikult väikese keskkonna jalajäljega materjale.

Planeeringus seatud transpordivõimaluste parandamise eesmärk vähendab ka liiklusest põhjustatud õhusaastet. Paremate ühenduste loomisega väheneb transpordiaeg ning selle läbi tekkiv õhusaaste. Lisaks kergliiklusteede võrgustiku loomine suurendab liikumist kergliiklusvahenditega, vähendab mootorsõidukite kasutamist, mis parandab inimeste eluolu ning valikuvõimalusi.

Soovitused KSH-st planeeringu täiendamiseks:

- Lisada kliimamuutusi leevendavad tingimused:
 - o Kasutama kõrghaljastuses varju pakkuvaid puid, seda eriti sillutatud alade vahetus naabruses nt parklate, kõnniteede, väljakute ääres;
 - o Vähendama tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel kõvapindade osakaalu nt kasutama parklates murukivi;
 - o Selleks, et tagada temperatuuri vähendava roheluse säilimine ka vihmapaestel aegadel kuumadel suvepäevadel, kaaluda niitmise vähendamist või nt lilleniitude rajamist/loodusliku roheluse rajamist murualade rajamise asemel.
 - o Kuupäevade tervist ohustava mõju vähendamiseks on oluline pakkuda ka joogivee olemasolu avalikes randades ning tiheasustusalade käidavamates kohtades nt alevike keskvaljakutel.
- Lisada planeeringusse tootmishoonete juurde haljastatud (koos kõrghaljastusega) puhkenurkade rajamise tingimus, mis aitaks tagada töötajatele puhkehetkedel parima puhkekeskkonna ning vähendada stressi.
- Väikeettevõtluse arendamiseks soodsa keskkonna tagamiseks leevendada võimalusel planeeringus seatud detailplaneeringu (DP) koostamise kohustust tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel, jättes vallale kaalutlemise võimaluse, kas algatada DP või asendada see võimalusel projekteerimistingimuste avatud menetlusega, mis tagab samuti huvitatud isikute nt naabrite piisava kaasatuse.
- Seoses kliima eesmärkidega lisada hoonete rajamise juurde tingimus, et uued rajatavad hooned peavad olema nii ressursi- kui energiatõhusad, kasutades ehitamisel võimalikult väikese keskkonna jalajäljega materjale.

4.1.1 Müra ja vibratsioon

Välisõhus leviva müra normtasemed on kehtestatud keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“. Määruse nõudeid tuleb täita linnade ja asulate planeerimisel ja ehitusprojektide koostamisel, samuti müratundlikel aladel olemasoleva müraolukorra hindamisel. Määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töokeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Siseriiklike normatiividega võrdlemiseks hinnatakse mürataset 2 m kõrgusel maapinnast. Otseseks normtasemetega võrdluseks kasutatakse müra hinnatud taset ehk etteantud ajavahemikus määratud müra A-korrigeeritud tase, millele on tehtud parandusi, arvestades müra tonaalsust, impulssheli või muid asjakohaseid tegureid.

Eesti seadusandluses kasutatakse müra kriteeriumitena peamiselt kaht näitajat: päevane (7.00–23.00) ja öine (23.00–7.00) müra hinnatud tase:

- müra hinnatud tase päeval – L_d (7.00-23.00), sh lisatakse öhtusel ajavahemikul (19.00-23.00) tekitatud mürale parandus +5 dB,
- müra hinnatud tase öösel – L_n (23.00-7.00).

Atmosfääriõhu kaitse seaduse kohaselt määratakse alade kategooriad (läheldes alade müratundlikkusest) vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt (normtasemed on kehtestatud ainult kategooriatele I...IV ehk müratundlikele aladele):

- I kategooria – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad,
- II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandetasutuste ning elamu maa-alad, rohealad,
- III kategooria – keskuse maa-alad,
- IV kategooria – ühiskondlike hoonete maa-alad,
- V kategooria – tootmise maa-alad,
- VI kategooria – liikluse maa-alad.

Puhtakujulistes elamupiirkondades (ehk alad, kus ei paikne muu kõrvalfunktsiooniga (äri, teenindus, tootmine) alasid) asuvate elamumaade ja eluhoonete puhul on üldjuhul asjakohane II kategooria alade nõuete rakendamine.

Asulate keskustes tuleb reeglina müra normväärtuste rakendamisel lähtuda III kategooria (keskuse ala, kus paiknevad nii elamud ja ühiskasutusega hooned, kui ka kaubandus-, teenindus- ja tootmisettevõtted) nõuetest.

Kuusalu valla üldplaneeringuga määratakse maa-alade mürakategooriad (lähtuvalt Atmosfääriõhu kaitse seadusest ning alade müratundlikkusest) järgmiselt:

- puhke- ja virgestuse maa-ala – I kategooria;
- elamu maa-ala (väikeelamu, korterelamu), ühiskondliku hoone (müratundlikud ühiskondlikud hooned, nt haridus-, tervishoiu- ja hoolekandetasutused) maa-ala – II kategooria;
- keskuse maa-ala, elamu ja äri maa-ala segafunktsiooniga ala – III kategooria;
- ühiskondliku hoone (müra suhtes vähem tundlikud ühiskondlikud hooned ehk bürood, teenindus- ja ametiasutused jne) maa-ala – IV kategooria (III ja IV kategooria alade normid on samaväärsed, nii et neid alasid võib ka koos käsitleda);
- äri- ja tootmise, aianduse, garaažide, tehnoehitise, jäätmekäitluse, sadama, põllu- ja metsa, mäetööstuse ja riigikaitse maa-ala – V kategooria (rakendatakse töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid, keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrus nr 71 nõudeid ei rakendata);
- liikluse maa-alad ja teed – VI kategooria (keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrus nr 71 nõudeid ei rakendata).

Lisaks eespool kirjeldatud müratundlike alade erinevatele kategooriatele kasutatakse planeeringutes ja projekteerimisel järgmisi müra normtasemete liigitusi, mis kehtivad kõigi müratundlike alade kategooriate (I...IV) kohta:

- müra piirväärtus – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnanähäringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid,
- müra sihtväärtus – suurim lubatud müratase uute planeeringutega aladel. Planeeringust huvitatud isik tagab, et müra sihtväärtust ei ületata.

Olemasolevas olukorras müra normatiivsuse hindamisel, samuti uute üksikhoonete projekteerimisel olemasolevatel hoonestatud aladel, tuleb lähtuda piirväärtuse nõuetest. Müra sihtväärtuse nõude täitmine tuleb võtta eesmärgiks väljaspool tiheasustusalala või kompaktse hoonestusega piirkonda seni hoonestamata aladel uute müratundlike elamu- või puhkealade planeerimisel.

Tiheasustusalal on teede- ja tänavate äärsete hoonete teepoolisel fassaadil seega üldjuhul asjakohane lähtuda müra piirväärtusest ning nii olemasolevate kui planeeritavate hoonete puhul rakendada ka ehituslikke meetmeid (müratundlike ruumide asukohavalik, akende heliisolatsioonivõime parandamine, fassaadikonstruktsioonide heliisolatsioonivõime tõstmine), mis tagavad head tingimused hoonete siseruumides.

Eraldi normatiivid on kehtestatud liiklus- ja tööstusmürale, müraolukorra normidele vastavuse hindamisel liiklus- ja tööstusmüra ei summeerita. Tööstusmüra eespool nimetatud määruse tähenduses on müra, mida põhjustavad paiged müraallikad. Liiklusmüra on müra, mida põhjustavad regulaarne auto-, raudtee- ja lennuliiklus ning veesõidukite liiklus. Tööstusmüra normid on üldjuhul rangemad kui vastavad liiklusmüra normväärtused, kuna tehnoseadmete müra spektraalseid omadusi (näiteks võimalik tonaalne ja/või ebaühtlase tekkega müra) peetakse mõnevõrra häirivamaks kui tavapärasest sõiduvahendite müraspektrit.

Järgnevatel tabelites on toodud liiklus- ja tööstusmüra normtasemed erineva kategooria müratundlike alade lõikes päeval ja öösel. Kuigi vastavalt atmosfääriõhu kaitse seadusele on olemas ka mürakategooriad V ja VI, siis keskkonnamüra nõudeid neile esitatud ei ole.

Tabel 4-1. Liiklusmüra normtasemed (müra hinnatud tase päeval/öösel, dB)

	Ala kategooria üldplaneeringu alusel		
	I virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad	II haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-asutuste ning elamu maa-alad, rohealad	III keskuse maa-alad IV ühiskondlike hoonete maa-alad
Müra sihtväärtus	50/40	55/50	60/50
Müra piirväärtus	55/50	60/55 65 ¹ /60 ¹	65/55 70 ¹ /60 ¹

¹lubatud müratundlike hoonete teepoolisel küljel

Tabel 4-2. Tööstusmüra normtasemed (müra hinnatud tase päeval /öösel, dB)

	Ala kategooria üldplaneeringu alusel		
	I virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad	II haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande- asutuste ning elamu maa- alad, rohealad	III keskuse maa-alad IV ühiskondlike hoonete maa-alad
Müra sihtväärtus	45/35	50/40	55/45
Müra piirväärtus	55/40	60/45	65/50

Välisõhus leviva müra temaatikat (sh keskkonnamüra) käsitlevatest õigusaktidest võib olulisemadena (lisaks eespool mainitutele) veel välja tuua:

- Keskkonnaministri 04.03.2011 määrus nr 16 „Välisõhus leviva müra piiramise eesmärgil planeeringu koostamisele esitatavad nõuded“, mis täpsustab eeldatavalt mürahäiringut põhjustada võivate objektide kavandamisel varajases planeerimisetapis müraaspektiga arvestamise nõuet;
- Liiklusest põhjustatud müra normtasemed elamute ja ühiskasutusega hoonete vaikust nõudvates ruumides on kehtestatud sotsiaalministri 04.03.2002 määrusega nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“.

Mõju hinnang

Planeeringulahenduse eelnõus on juba arvestatud järgmiste KSH-st tulenevate keskkonnakaalutlustega:

1. Lahendus soosib autostumise vähendamist kompaktsema asustusstruktuuri kujundamise ja kergliiklutaristu ning avaliku ruumi kvaliteedi tõstmise kaudu. Puudub oluline vajadus täiendavate alade hoonestamiseks väljaspool üldplaneeringuga määratud tiheasustusega ja kompaktse hoonestusega alasid. Tiheasustusega alade laiendamist pärast planeeringu kehtestamist ette ei nähta.
2. Tootmine ja ettevõtlus suunatakse eelkõige olemasolevatele ja kavandatavatele ettevõtlusaladele Kiius, Kuusalus ja Kolgas ning olemasolevatele äri- ja tootmisaladele Lahemaal. Tootmise arendamisel eelistatakse tootmisharusid, mille mõju ei ulatu tootmishoonest väljapoole. Negatiivsete mõjude ilmnemisel on oluline mõjusid leevendada või kavandada tootmistegevus tundlikust maakasutusest eemale.
3. Keskkonnasõbralikuma liikumisviisi arendamiseks kavandatakse ja ehitatakse välja kergliiklusteed: keskuste siseselt, keskuste omavaheliseks sidumiseks ja olulisemate külastuspiirkondade vahel.
4. Uute müratundlike ehitiste (elamud, ühiskondlikud hooned) planeerimisel on soovitatav hooned paigutada väljapoole riigitee kaitsevööndit. Müratundlike ehitiste kavandamisel tee kaitsevööndisse on vajalik rakendada müra vähendavaid meetmeid (nt müratõkked või rangemad nõuded hoonete välispiirde heliisolatsioonile).
5. Põhimaantee nr 1 Tallinn–Narva äärde on kõige kriitilisemates punktides (teele lähimate eluhoonete juures) juba rajatud müratõkkeseinad Kiiu ja Kuusalu alevike juures.
6. Tallinn - Narva põhimaantee äärsete mõjude leevendamiseks nähakse ette võimalike täiendavate müratõkkeseinte rajamise alad ja kaitsehaljastus (kaitsehaljastuse maa-ala nii Kuusalu kui Kiiu alevikus piki põhimaanteed). Perspektiivsete müratõkkeseinte võimalikud

- asukohad on kantud maakasutuskaardile. Müratõkete täpsete asukohtade ja parameetrite määramiseks tuleb koostada eraldi uuring (nt koostöös Transpordiametiga).
7. Maanteede mõju tõttu (müra ja õhusaaste) ei ole Tallinn–Narva maantee ääres soovitatav kavandada uusi hooneid lähemale kui 300 m tee servast. Müra leevendavate meetmete rakendamisel on võimalik kaaluda elamute rajamist teele lähemale. KSH teeb ettepaneku täiendada elamute rajamise tingimusi, nii et on selgelt arusaadav, milliseid leevendusmeetmeid silmas peetakse.
 8. Negatiivset mõju omava (nt õhusaaste, müra, kiirgus, vibratsioon, ebameeldiv lõhn, liiklussageduse kasv) tootmisega maad planeerida elamu- ja puhkealadest piisavasse kaugusesse, et tagada tundliku maakasutusega puhvervöönd. Transpordivöönd suunata võimalusel elamu-, puhke- ja ühiskondlikest aladest mööda.
 9. Tundlike aladega piirnimisel on tootmismaa arendaja kohustus häiringute leevendamiseks kaitsehaljastuse rajamine tundliku ala ning tootmismaa vahele. Ülenormatiivse müra leevendamiseks peab kaitsehaljastus olema vähemalt 50 m lai. Soovitatav on kasutada segapuistut (okas- ja lehtpuud) ja lisaks eri puistutüüpidele kasutada erinevaid rindeid. Juhul kui tegemist on ühetaolise ja ühtlase haljastusega, on vajalik tihendada taimestikku või suurendada haljastuse laiust. Kaitsehaljastus kavandatakse häiringu tekitaja s.o tootmisettevõtte maa-alale. Haljastuse kavandamine parandab ka tootmisterritooriumite sobitumist hoonestatud keskkonda ja leevendab visuaalseid häiringuid.
 10. Mäetööstuse maa-ala piirnimisel tundlike aladega tuleb selgitada välja võimaliku keskkonnamõju esinemine ja ulatus (vastavalt vajadusele keskkonnamõju hindamise läbiviimine; müra, tolmu ja vibratsiooni mõõtmine või modelleerimine, hüdrogeoloogilised uuringud jne) ning rakendada asjakohaseid meetmeid kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks. Kui kaevandusest tulenev negatiivne mõju inimese elukeskkonnale on tõendatud või seda ei saa välistada, peab kaevandaja kompenseerima tehtud kahju või lahendama tekkinud elujärje halvenemise. Kaevandajale jääb kaevanduse mõju puudumise tõendamise kohustus ning vajadusel tuleb tasuda asjaolude väljaselgitamise kulu.
 11. Kuusalu vallas asuvad kavandatav Soodla harjutusväli ja kaitseväge keskpõlügenoon. Mõlema riigikaitse ehitise piiranguvöönd on 2000 m kinnisasja välispiirist.
 12. Kaitseväge keskpõlügenooni kavandamine toimus eriplaneeringu kaudu⁷https://euc-word-edit.officeapps.live.com/we/wordeditorframe.aspx?ui=en-US&rs=et-EE&wopisrc=https%3A%2F%2Fdgestonia.sharepoint.com%2Fsites%2FDGE%2F_vti_bin%2Fwopi.ashx%2Ffiles%2F9cabef84515944a594185015a2ef4ff9&wdenableroaming=1&mssc=1&hid=B6FCBEA0-6023-6000-DC4D-A85CD07B638A&wdorigin=ItemsView&wdhostclicktime=1687345334823&jsapi=1&jsapiver=v1&newsession=1&corrid=c4caf3c2-8f93-4091-b790-1f0c28407119&usid=c4caf3c2-8f93-4091-b790-1f0c28407119&sftc=1&cac=1&mtf=1&sfp=1&instantedit=1&wopicomplete=1&wdredirectionreason=Unified_SingleFlush&rct=Normal&ctp=LeastProtected, alale on antud riigikaitsemaajuhutstarve. Soodla harjutusvälja asukohta eelvalik on tehtud Harju maakonnaplaneeringu 2030+ raames, üldplaneeringus kajastatakse harjutusvälja maakonnaplaneeringus näidatud ulatuses. Soodla harjutusvälja täpsema lahenduse koostamine toimub riigi eriplaneeringu raames⁸.
 13. Harjutusvälja ja kaitseväge keskpõlügenooni piiranguvööndis ei ole võimaliku müra leviku tõttu soovitatav rajada müratundlikke hooneid (nt elamuid, puhkeotstarbelisi ehitisi jms).

Üldplaneeringu realiseerimisega kaasnevate mõjude osas võib välja tuua järgmist:

1. Üldplaneeringuga täiendavat konfliktset maakasutust üldjuhul ei planeerita (uusi müratundlikke alasid ei kavandata nt tööstusalade ja suure liikluskõormusega maanteede lähedusse) ning mürast mõjutatud alade ning elanike hulk seega üldplaneeringust tingituna otseselt ei suurene.
2. Suurema liikluskõormusega teedest võib välja tuua eelkõige põhimaantee nr 1 Tallinn – Narva (Transpordiameti 2022. a andmetel aasta keskmine ööpäevane liikluskõormus 8001...12 136 sõidukit). Seega tuleb eelkõige nimetatud tee ääres uute müratundlike alade planeerimisel tähelepanu pöörata müra normtasemetega tagamisele ning vajadusel ette näha müra vähendavad

⁷ Vabariigi Valitsus kehtestas Kaitseväge keskpõlügenooni riigi eriplaneeringu 16.06.2022 korraldusega nr 173.

⁸ Üldplaneeringus on võimalik kajastada Soodla harjutusvälja riigikaitsemaajuhutstarbel, juhul kui eriplaneeringuga on täpsustunud ala ulatus.

- meetmed. Teiste teede ja tänavate liikluskoormused ning vastavalt ka teest lähtuvad häiringud on juba oluliselt väiksemad. Suuruselt järgmise liikluskoormusega on Liiapeksi – Loksa tee (tee nr 85), mille liikluskoormus oli 2022. a andmetel kuni 2183 sõidukit ööpäevas.
3. Kiiu ja Kuusalu alevikus on üldplaneeringu kohaselt Tallinn - Narva põhimaantee ääres kohati ette nähtud olemasolevate elamumaade laiendamise alad (Kiiu alevikus maanteest põhjasuunas ja Kuusalu alevikus maanteest lõunasuunas), mille puhul tuleb tähelepanu pöörata liikluskõrguse normtasemete tagamisele ja vajadusel ette näha müra vähendavad meetmed.
 4. Suure liikluskoormusega (rohkem kui kolm miljonit sõidukit aastas ehk ca 8220 sõidukit ööpäevas) teelõikude puhul on tee omanik (Transpordiamet) kohustatud iga viie aasta järel koostama strateegilise mürakaardi ning vajadusel ette nägema müra vähendamise meetmed müra piirväärtust ületavate alade puhul. Suure liikluskoormusega teelõikude hulka kuulus 2022. a liiklusandmete põhjal Tallinn–Narva põhimaantee kuni kilomeetrini 52,1. Seega hinnatakse regulaarselt Tallinn – Narva põhimaantee äärsete alade liikluskõrguse olukorda ning vajadusel (nt liikluskoormuste suurenemise korral) nähakse ette täiendavad müra vähendamise meetmed.
 5. Uusi maanteid või olemasolevate teede märkimisväärsed laiendusi üldplaneeringuga ei kavandata. Tallinn – Narva maantee äärde kavandatavad kogujateed on peateega võrreldes tagasihoidlike mõjudega ning oluline on eelkõige põhimaanteest tingitud mõjude ja võimalike häiringutega arvestamine.
 6. Autoliikluse osas võib tervikuna lähitulevikus ette näha mõningast liikluskoormuste suurenemist, mis suurendab mõningal määral liikluskõrguse poolt tekitatavat häiringut ja müraga kokku puutuvate inimeste hulka. Võimalik liikluskoormuste suurenemine Kuusalu vallas jääb tõenäoliselt suurusjärku kuni 20-50% lähima 20-30 aasta jooksul, mis toob kaasa (kui prognoos realiseerub) ainult ca 1...2 dB suuruse muutuse päeva/öö keskmises müraolukorras.
 7. Üldjoontes võib öelda, et muutused liikluskoormustes ei too tõenäoliselt kaasa kiireid muutusi müraolukorras, kuna nt liikluskoormuste kahekordistumine toob kaasa päeva keskmise mürataseme suurenemise ainult ca 3 dB võrra ning väiksemad liikluskoormuste muutused (nt kasv või langus suurusjärgus 10-20%) ei oma märkimisväärt mõju müraolukorrale.
 8. Mõningal määral aitab transpordimõjude (nii müra kui ka õhusaaste näol) suurenemist piirata hübriid- ja elektriautode üha laialdasem kasutuselevõtt, kuigi võib välja tuua, et elektriautode osakaalu suurenemine nt 10-20%-ni ei too veel kaasa märkimisväärt mürataseme vähenemist linnatänavatel.
 9. Transpordisektoriga (ehk peamise mürahäiringu põhjustaja) seotud müra mõjutatud elanike arvu märkimisväärsed muutused (mõjutatud elanike arvu vähenemise suunas) saavad aset leida eelkõige pikema aja jooksul, lähtudes strateegilistest otsustest (nt autokasutuse vähendamise soosimine), tehnoloogia arengust (nt väiksemad tehnoloogiad) ning inimeste igapäevaste harjumuste muutustest.
 10. Tööstusmüra (sh olemasolevad maardlad, karjäärid) ei ole Kuusalu valla territooriumil teadaolevalt suureks probleemiks (peamiselt on müra-alased kaebused seotud Tallinn - Narva põhimaanteega). Müra vähendamise meetmete rakendamise vajadust ja võimalusi (nt tööprotsessi ümberkorraldamine, müratõkke ja -summutusmeetmete rakendamine) tuleb seega kaaluda objektipõhiselt ja vastavalt vajadusele (nt elanike kaebuste ilmnemisel kontrollimõõtmiste teostamise järgselt, kaasates nt Terviseameti eksperdid). Maardlate ja karjääridega seotud müra leevendamise meetmed ja vajadus tuleb välja selgitada enne kaevanduse rajamist ning vastavalt vajadusele teostada regulaarset seiret.
 11. Tööstusmüra puhul tuleb lähtuda eelkõige sellest, et uute tööstusettevõtete rajamisel või tööstustegevuse laiendamisel ei põhjustataks ülenormatiivset mürataset naabereladel. Samuti tuleb vältida uute müratundlike alade rajamist kõrge müratasemega tööstusalade lähedusse (või rakendada asjakohaseid mürakaitsemeetmeid), eriti tähelepanelik tuleb olla ööpäevaringselt töötavate ettevõtete puhul.
 12. Tööstust on soovitatav arendada eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres, mis võimaldab transpordivood suunata otse maanteele müra- ja saastetundlike aladest läbimata. Üldplaneeringuga ei nähta ette uusi mäetööstuse maa-alasid.
 13. Elamupiirkondade lähedal tuleb üldjuhul vältida tööstusobjektide arendamist, erandjuhul on lubatud arendada vähese ebasoodsa mõjuga (müra, õhusaaste) tööstus- ja tootmisharusid, mille mõju ei ulatu hoonetest väljapoole. Juhul, kui mõju ulatub hoonest väljapoole, on oluline välja töötada leevendusmeetmed.

14. Uute müra suhtes tundlikuma funktsiooniga hoonete (eluhooned, koolid, lasteaiad, puhkehooned) rajamisel tuleb järgida asjakohast heliisolatsiooninõudeid käsitlevat standardit (2023. a seisuga on vastavaks standardiks „EVS 842:2003 Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“) ning tagada head tingimused hoonete siseruumides.
15. Kaudseteks müra vähendamise meetmeteks on ühistranspordi ja jalg- ning kergliiklusteede arendamise ja kasutamise soosimine, mis on ka Kuusalu valla üldplaneeringu üheks prioriteediks. Samas on nende meetmete kohene mõju suhteliselt väike ning soodne efekt avaldub pigem pika aja jooksul.
16. Oluline mürahäiringute vähendamise meede on sobiva maakasutuse planeerimine. Planeerimise käigus ei vähendata reeglina küll müra teket, kuid võimaldatakse müratundlike alade isoleerimist peamistest müraallikatest ning sel moel on võimalik hilisemaid müraprobleeme vältida.
17. Kuusalu valla (eelkõige valla kaguosa) müraolukorda mõjutab valla territooriumil asuval Kaitseväe keskpõlügenil läbi viidavate laskeharjutustega kaasnev müra. Militaarmüra puhul on müraalase seadusandluse mõistes tegemist ebastandardse müraga, mis ei ole otseselt liiklus- või tööstusmüra hulka klassifitseeritavad ning seega ei ole militaarobjektide poolt tekitatav müra ka seadusandluses (nt keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“) üheselt reguleeritud (2023. a. seisuga). Eeldada võib, et valla territooriumil võib esineda kaitseväe tegevusest tingitud mürahäiringuid ning selle asjaoluga tuleb planeerimisel (ja ka elukoha valikul) arvestada. Kaitseväe keskpõlügeni ning Soodla harjutusvälja osas on hetkel koostamisel riigi eriplaneering, mis sisaldab muu hulgas ka müratemaatika (nt võimalikud meetmed müra mõju vähendamiseks) käsitlemist. Üldplaneeringuga ei kavandata uusi müratundlike objekte (elamud ja puhkealad) Kaitseväe keskpõlügeni ja Soodla harjutusvälja lähedusse.

Vibratsioon

Maapinna kaudu leviva (pinnase)vibratsiooni hindamisel lähtutakse Sotsiaalministri 17.05.2002.a. määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ kehtestatud nõuetest, mis peavad silmas eelkõige inimeste ja eluhoonete kaitset.

Vibratsiooni võivad põhjustada eelkõige Kaitseväe keskpõlügenil läbi viidavad tegevused, kuid teadaolevakt ei ole otseselt vibratsiooni piirväärtuste ületamist lähimatel tundlikel aladel tuvastatud. Sellele vaatamata ei ole lühiajaliste häiringute esinemine siiski välistatud. Vibratsiooni teke ja levik on eelkõige seotud plahvatava laskemoona või lõhkelaengu kogusega sihtmärgialal. Seega võib vibratsiooni esineda eelkõige suurte lõhkelaengute lõhkamisel ja nt 155 mm haubitsatest laskmisharjutuse läbiviimisel. Teised relvad võivad põhjustada lokaalseid häiringuid harjutusvälja sees väiksel alal, kuid nende mõju ulatus jääb juba oluliselt väiksemaks.

Maapinna kaudu levivat vibratsiooni on Kaitseväe keskpõlügeni ümbruses mõõdetud⁹ ning mõõtmistulemused näitasid, et erinevate lõhkamistegevuste läbiviimise korral ei levi lähimate eluhoonetenäi märkimisväärt pinnasevibratsiooni ning võimalik hoone fassaadil (akendel) esinev vibratsioon on seotud intensiivse helilaine leviku ja survega hoone fassaadile (peamiselt akendele).

Üheks võimalikuks vibratsiooni põhjustavateks objektideks on lubjakivi karjäärid. Puurimise ja lõhkamisega kaasneb nii maapinna kui ka õhu kaudu leviv vibratsioon. Seetõttu on soovitatav vältida lubjakivikarjääride rajamist elamute lähedusse.

Tööstusobjektide (nt rasketööstus) puhul võib vibratsioon olla oluliseks teemaks eelkõige juhul, kui vibratsiooni tekitav masin/seade asub vahetult eluhoone kõrval (nt lähima paarikümne meetri raadiuses). Arvestades tööstusalade paiknemist, ei ole Kuusalu vallas normaalrežiimil töötavatest tootmisettevõtetest ja muudest tööstusalal asuvatest objektidest (samuti karjääridest) lähtuv vibratsioon (maapinna võnked) reeglina norme ületav ega ohtlik inimestele või naaberhoonete seisukorrale. Teoreetiliselt võib vibratsioon, mis tööstusalade (sh karjäärid) territooriumilt välja ulatub, olla seotud peamiselt raskeveokite liiklusega. Tavapärase tööstushoonete ekspluateerimise korral ei kujune

⁹ Akukon Eesti OÜ, 2020. Kaitseväe keskpõlügen – müra ja vibratsiooniuring.

väljaspool hoonestust maapinna kaudu levivat vibratsiooni taset, mis mõjutaks elanike heaolu või naaberhoonete seisundit.

Autoliiklusega kaasnev vibratsioon on reeglina vähem aktuaalne teema kui samast teest lähtuv müra. Heas seisukorras teede korral ei ole põhjust eeldada liiklusest tingitud vibratsiooni tasemeid, mis küündiks eluhoonete piirväärtuste lähedale või võiks põhjustada kahjustusi olemasolevatele hoonetele. Halvas seisus (auklik või vajunud teepind) teede läheduses võib raskeveokite möödasõidu korral maapinna kaudu leviv vibratsioon olla tajutav ka juhul, kui vibratsioonitasemed on madalamad kui vastav piirväärtus.

Seega on antud kontekstis vibratsioonimõjude vältimiseks oluline eelkõige teede korrashoid ning raskeveokitele kiiruspääsude, kindlate liikumiskoridoride ning liiklemiskellaegade määramine, mida üldjoontes rakendatakse juba käesoleval ajal.

Soovitused KSH-st planeeringu täiendamiseks:

- Soovitav on vältida lubjakivikarjäärade rajamist elamute lähedusse.

4.1.2 Mõju õhukvaliteedile

Peamiseks välisõhu seisundit mõjutavateks teguriteks on transpordist ja tootmistegevusest tulenevad saasteained.

Kõige suuremat mõju õhukvaliteedile omavad paigsed saasteallikad, mis kuuluvad keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtetele. Selliseid käitisi on Kuusalu vallas 3: Galv-Est AS Kiiu kuumtsinkimistehas, Hinnu Seafarm OÜ ning KÜÜNI FARM OÜ seafarm. Peamiselt väljutatakse selliseid välisõhu saasteained, nagu süsinikdioksiid, süsinikmonooksiid ja lämmastikdioksiid tööstusest ning ammoniaak ja metaan loomakasvatusest.

Riiklikke õhukvaliteedi seirejaamu Kuusalu vallas pole, lähim jaam paikneb Lääne-Virumaal Palmses. Seirejaamas mõõdetakse pidevalt süsinikoksiidi, vääveldioksiidi, osooni ja lämmastikdioksiidi saastetasemeid, 2008. aasta kolmandast kvartalist alates ka eriti peeneid osakesi (PM_{2,5}). Lahemaa seirejaama mõõtmistulemused iseloomustavad lisaks kaugkandega saabuval saastele ka Eestist pärit saaste mõju taustaaladele¹⁰. Näiteks jäid 2022. a mõõtmistulemuste põhjal süsinikoksiidi, vääveldioksiidi, lämmastikdioksiidi ning eriti peenete osakeste kontsentratsioonid aasta jooksul alla õhukvaliteedi piirväärtuse, osooni sihtväärtust ületati Lahemaa seirejaama andmetel 2022. aastal 3 korda.

Mõju hindamine

Lahemaa seirejaama andmetele tuginedes ning arvestades, et Kuusalu vallas puuduvad suuremad paigsed välisõhu saasteallikad, võib piirkonna õhukvaliteeti pidada heaks. Seega ei ole üldplaneeringu koostamise raames vaja rakendada erimeetmeid, mis oleks spetsiifiliselt suunatud täiendavate välisõhu saastetasemete uuringute koostamiseks ja õhusaaste vähendamisele.

Planeeringuga märkimisväärset tootmisalade laiendamist vallas ei kavandata ning tööstust arendatakse eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres. Olemasolevate tööstuste tegutsemist reguleeritakse riiklikult keskkonnanõuetega ja nende tegevusele üldplaneeringuga täiendavaid tingimusi välisõhu kvaliteedi aspektist seada pole vaja.

¹⁰ Saare, K. Välisõhu kvaliteedi seire 2022. Tallinn, 2023.

KSH hinnangul aitab tööstuse võimalikke ebasoodsaid mõjusid vältida nõue, et võimalike potentsiaalsete lõnnahäiringutega seotud tegevuste lähedale ei tohi ehitada tundlikke objekte.

Planeeringu lahenduse eelnõus on juba arvestatud järgmiste KSH-st tulenevate keskkonnakaalutlustega:

1. Negatiivset mõju omava (nt õhusaaste, müra, kiirgus, vibratsioon, ebameeldiv lõhn, liiklussageduse kasv) tootmisega maad planeerida elamu- ja puhkealadest piisavas kaugusesse, et tagada tundliku maakasutusega puhervöönd.
2. Roheliste puhvertsoonide jätmise elamualade ja saasteaineid välisõhku paiskavate alade (teed ja tootmisalad) vahele. Põllumajandusliku tootmise puhul arvestada, et kaitsehaljastuse rajamine ei pruugi kõiki häiringuid (nt lõhn) oluliselt leevendada ja paigutada tootmine piisavalt kaugele tundlikest aladest.
3. Võimalusel vältida müra- ja saatetundlike objektide (elamud, mänguväljakud, lasteasutused, koolid, hooldekodud) planeerimist tootmisalade vahetusse lähedusse ning tiheda liiklussagedusega teede lähedusse.
4. Mäetööstuse maa-ala piirnemisel tundlike aladega tuleb eelnevalt modelleerida tolmu levikut (vastavalt vajadusele tuleb läbi viia ka keskkonnamõju hindamine) ning rakendada asjakohaseid meetmeid kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks.
5. Kergliiklusteede võrgustiku loomine suurendab liikumist kergliiklusvahenditega ning vähendab mootorsõidukite kasutamist ja sellega seotud õhusaaste teket.

Kokkuvõttes omab üldplaneeringu lahendus soodsat mõju Kuusalu valla välisõhu kvaliteedile.

4.2 Mõju kultuuripärandile ja maastikele

Mõju hindamine

Planeering käsitleb põhjalikult kultuuripärandi ja maastike väärtuste kaitsmist seades tingimused kultuurimälestiste, XX saj arhitektuuripärandi objektide, pärandkultuuriobjektide, militaarpärandi, arheoloogiatundlike alade ja väärtuslike maastike kohta. Lisaks määrab planeering mitmed miljööväärtustlikud alad, mis osaliselt kattuvad ka väärtuslike maastike jm väärtustega. Planeering toetab tugevalt kohaliku kultuuripärandi säilimist sh ka kohaliku omapära ja identiteedi säilitamist. Viimast suunatakse eriti tugevalt Lahemaa rahvusparki alal, kus arendamine sõltub lisaks planeeringule ka rahvusparki kaitsekorralduskava suunistest. Lisaks määrab planeering objektid, mis planeeringu kehtestamisel võetakse kohaliku kaitse alla. Üldise põhimõtena antakse planeeringus soovitus hoida mälestistena kaitse all olevad hooned ning XX sajandi arhitektuuriobjektid kasutuses ning tagada ümbruse heakord ja vaadeldavus. KSH hinnangul tagavad seatud tingimused kultuuripärandi säilimise ning andes soovitusi seisundi parendamisele, loovad nende säilimiseks soodsama keskkonna.

Planeeringuga muudetakse väärtusliku ajastumaastiku piire Kaberneeme–Salmistu, Kolga lahe saarte, Kaberla, Sõitme, Valkla ja Lahemaa maastike puhul. KSH nõustub muudatusettepanekutega ning leiab, et antud laiendamisetpanekud on põhjendatud. KSH hinnangul on aga väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade kaitseks seatud kõrghaljastuse rajamise kooskõlastamise kohustus väärtuste säilimise seisukohast põhjendamata ning liigselt eraomandit piirav. Selleks, et oleks paremini aru saada, miks nt koduõuedele ilupuude rajamist on vaja väärtuslikel maastikel reguleerida, oleks vaja planeeringus antud tingimust paremini põhjendada või täpsustada mõistetes, millist kõrghaljastust täpselt tingimusega silmas peetakse. Arvestama peab, et ainuüksi väärtuslikud maastikud katavad valla pindalast 16 %, lisaks veel mitmed miljööväärtuslikud alad, millel elab arvestav osa valla elanikest, enamus neist eramajades, kus puude ja kõrgemate põõsaste istutamist võib ette tulla igal aastal. Seega suurendaks iga puu ja kõrgema põõsa kooskõlastamine vallaga märgatavalt vallaametnike halduskoormust. Seetõttu soovitab KSH täpsustada või leevendada antud tingimust, nii et oleks arusaadav, mis on reguleerimise eesmärk ning selgitada, kuidas tingimus aitab kaasa väärtusliku maastiku ning miljööväärtuslike alade väärtuste säilimisele. KSH hinnangul võib olla otstarbekas seada suuniseid, kuidas kujundada avaliku ruumiga piirnevat haljastust, et säiliks algupärane tänava- või

teeruum (nt tingimused hekkide rajamisele). Samuti võiks kaaluda tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel väärtusliku kõrghaljastuse eemaldamise vallaga kooskõlastamist.

4.3 Mõju looduskeskkonnale ja kaitstavatele loodusobjektidele

4.3.1 Natura hindamine

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 looduslad (LoA) ja linnualad (LiA) on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (nn loodusdirektiiv) ja 2009/147/EÜ (nn linnudirektiiv). Üldplaneeringu, nagu ka kõigi teiste kavade ja projektide puhul, tuleb arvestada Natura 2000 võrgustiku kaitse vajadusega. Üldplaneeringuga kaasneva mõju hindamiseks Natura aladele viiakse läbi Natura hindamine, mille tulemused on esitatud siin alapeatükis.

Natura hindamine on menetlusprotsess, mida viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4. Käesolevas töös tuginetakse hindamise läbiviimisel Euroopa Komisjoni juhendile „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta”¹¹ ja juhendile "Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis”¹².

Strateegilise planeerimisdokumendi Natura hindamise peamine eesmärk on vältida ja vähendada kahjulikku mõju Natura alade terviklikkusele. Natura hindamise võimaliku ulatuse ja täpsusastme määrab ära strateegilise planeerimisdokumendi täpsusaste, st **Natura hindamise täpsusaste ja põhjalikkus peavad olema proportsionaalsed strateegilise planeerimisdokumendi sisuga**. Natura hindamise kohustus kõrgema tasandi strateegiliste planeerimisdokumentide (sh üldplaneering) puhul võimaldab varakult arvesse võtta loodusväärtuste poolest tundlike Natura alade kaitse vajadusi. Sellel tasandil aitab Natura hindamine välja selgitada kavandatavate tegevuste arendamiseks sobivad (või ebasobivad) alad, minimeerida võimalike konfliktide riski Natura ala ja selle kaitse-eesmärkidega üksikprojekti tasandil. Kui strateegilise planeerimisdokumendi täpsusaste ei võimalda Natura asjakohase hindamise tulemusena anda lõplikke hinnanguid kavandatava tegevuse elluviimisega kaasnevatele mõjudele nt ehituse- ja kasutuse etappi (mahu, koha jm spetsiifilisi), tuleb siiski ette näha meetmed ja tingimused, mille abil välistatakse ebasoodne mõju Natura alale ja mis võimaldavad järeldada, et ebasoodne mõju puudub. Selleks tuleb välja pakkuda meetmed ehk tingimused järgmisele planeerimise või loataseandile, iga kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi suunise osas, millel võib olla mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele. Seega, üldplaneeringu Natura hindamine toimub küll projekti tasandi Natura hindamisega samade protseduuri etappide ja sammude alusel, kuid vajadusel määratakse edasised projektitasandi tingimused (juhul kui detailsemaid planeeringuid ei järgne) vastavalt üldplaneeringu täpsusastmele.

Järgnevalt viiakse valla territooriumile jäävatele Natura 2000 võrgustiku aladele läbi Natura hindamine.

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ning ja mõjupiirkonda jäävate Natura alade kirjeldus

Kavandatava tegevusena käsitletakse siinses hindamises Kuusalu valla üldplaneeringu rakendamist vastavalt seatud maa- ja ruumikasutusviisidele ning tingimustele. Kuusalu valla üldplaneeringu eesmärk

¹¹ [Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta](#). Brüssel, 28.9.2021

¹² Kutsar, R.; Eschbaum, K. ja Aunapuu, A. 2019. [Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis](#). Tellija: Keskkonnaamet.

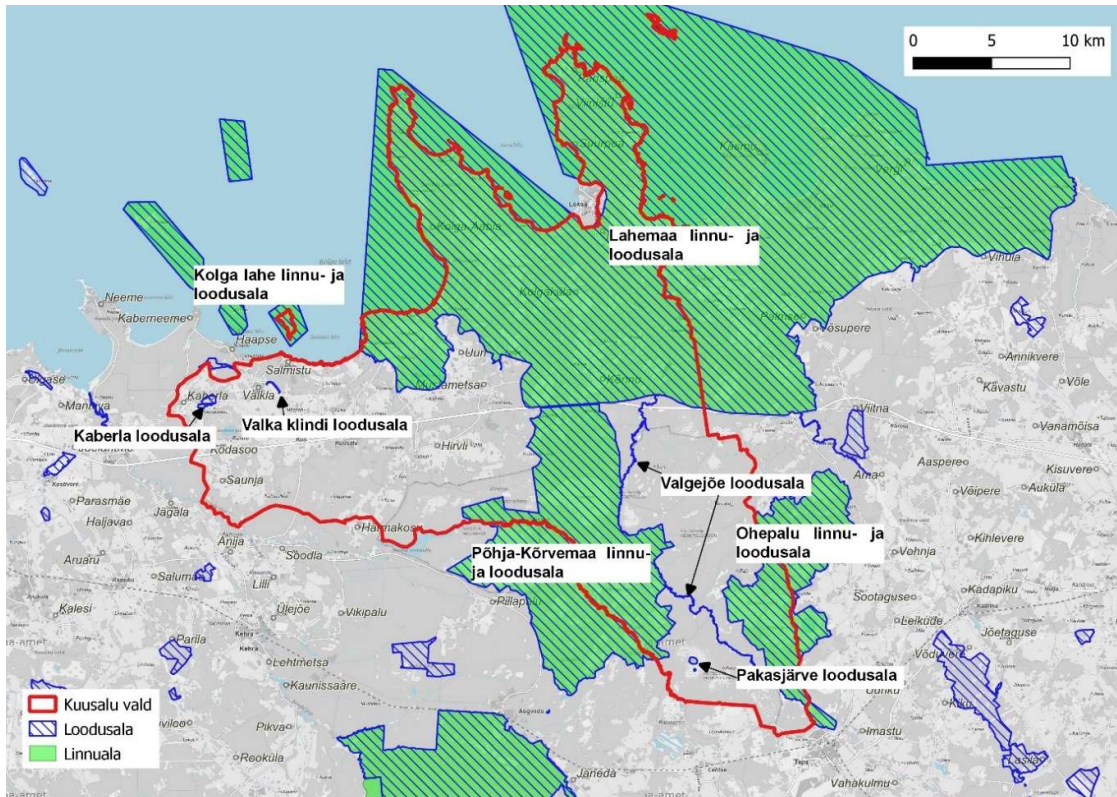
ja ruumilise arengu põhimõtted on leitavad aruande ptk-s 1 ja Kuusalu valla üldplaneeringu seletuskirjast. Siinkohal neid ei dubleerita.

Kuusalu valla territooriumist hõlmavad Natura 2000 loodus- ja/või linnualad 359 km² hõlmates ligi poole valla territooriumist (joonis 4-1). Koostatava üldplaneeringu võimalikku mõjualasse jäävad kõik valla territooriumil (ka osaliselt) paiknevad Natura 2000 võrgustiku alad. Natura alasid on kirjeldatud tabelis 4-3, kus tärniga on märgitud nn esmatahtsad elupaigatüübid/liigid. Need on hävimisohus olevad looduslikud elupaigatüübid/liigid, mille kaitsmise eest kannab Euroopa Liit erilist vastutust, pidades silmas seda, kui suur osa nende elupaikade looduslikust levilast jääb EL-i territooriumile.

Tabel 4-3. Kuusalu valla territooriumile jäävad Natura 2000 võrgustiku alad ja nende kaitse-eesmärgid

Natura ala nimetus ja kood	Pindala (pindala Kuusalu valla territooriumil)	Kaitse-eesmärgid
Kaberla loodusala (EE0010177)	52,6 ha (52,6 ha)	Elupaigatüübid: kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280) ja vanad loodusmetsad (*9010)
Kolga lahe linnuala (EE0010171)	2 449,1 ha (90 ha)	Liigid: alk (<i>Alca torda</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), külmnökk-luik (<i>Cygnus olor</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>) ja punajalg-tiider (<i>Tringa totanus</i>)
Kolga lahe loodusala (EE0010171)	2 449,1 ha (90 ha)	Elupaigatüübid: veealused liivamadalad (1110), rannikulõukad (*1150), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (liikuvad rannikuluited - 2120), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), liigirikkad madalsood (7230) ning vanad loodusmetsad (*9010) Liik: hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>)
Lahemaa linnuala (EE0010173)	74 784 ha (25 342,56 ha)	Liigid: kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>), rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>), karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), jäälind (<i>Alcedo atthis</i>), soopart e pahlisaba-part (<i>Anas acuta</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), nõmmekiur (<i>Anthus campestris</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurisla e rüdi e niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), mustviires (<i>Chlidonias niger</i>), valge-toonekurg (<i>Ciconia ciconia</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), õõnetuvi (<i>Columba oenas</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), külmnökk-luik (<i>Cygnus olor</i>), väike-kirjurähn (<i>Dendrocygna minor</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), põldtsiitsitaja (<i>Emberiza hortulana</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), väänkael (<i>Jynx torquilla</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), männi-käbilind (<i>Loxia pytyopsittacus</i>), nõmmelooke (<i>Lullula arborea</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>), herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), laanerähn e kolmvarvas-rähn (<i>Picoides tridactylus</i>), roherähn e meltsas (<i>Picus viridis</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), vööt-pöösaliind (<i>Sylvia nisoria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), punajalg-tiider (<i>Tringa totanus</i>), vaenukägu e toonetutt (<i>Upupa epops</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);
Lahemaa loodusala (EE0010173)	74 784 ha (25 342,56 ha)	Elupaigatüübid: veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluitud (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited - 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited - *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja

			kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0) Liigid: saarmas (<i>Lutra lutra</i>), tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), lõhe (<i>Salmo salar</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>), suur-kuldtiib (<i>Lycaena dispar</i>), suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), harilik ebapärlikarp (<i>Margaritifera margaritifera</i>), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>) ja vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>)
Ohepalu linnuala (EE0020205)	5 934,6 (2 534,91 ha)	ha	Liigid: kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>) ja sookurg (<i>Grus grus</i>)
Ohepalu loodusala (EE0020205)	5 934,6 (2 534,91 ha)	ha	Elupaigatüübid: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) Liigid: kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina</i> ssp. <i>esthonica</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>) ja rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)
Pakasjärve loodusala (EE0010144)	18,5 ha (18,5 ha)		Elupaigatüüp: huumustoitelised järved ja järvikud (3160)
Põhja-Kõrvemaa linnuala (EE0010106)	13 494,5 ha (7 853,86 ha)		Liigid: sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), lauluiluk (<i>Cygnus cygnus</i>), järvekaur (<i>Gavia arctica</i>), nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>) ja heletilder (<i>Tringa nebularia</i>)
Põhja-Kõrvemaa loodusala (EE0010106)	13 494,5 ha (7 853,86 ha)		Elupaigatüübid: liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) Liigid: kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), palu-karukell (<i>Pulsatilla patens</i>), kollane kivirik (<i>Saxifraga hirculus</i>), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)
Valgejõe loodusala (EE0010156)	30,1 ha (30,1 ha)		Elupaigatüüp: jõed ja ojad (3260) Liigid: harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), saarmas (<i>Lutra lutra</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)
Valkla klindi loodusala (EE0010190)	5,1 ha (30,1 ha)		Elupaigatüüp: rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180)

Joonis 4-1. Natura 2000 võrgustiku alade paiknemine Kuusalu vallas

Kavandatava tegevuse seotus kaitsekorraldusega

Kavandatav tegevus ei ole seotud ega vajalik Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekorraldamisega ning ei aita otseselt ega kaudselt kaasa alade kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Tõenäoliselt ebasoodsa mõju prognoosimine

Üldplaneeringuga kavandatu osas viiakse esmalt läbi nn eelhindamine, mis tuvastab üldplaneeringuga kavandatu ja Natura 2000 võrgustiku alade omavahelise seose ning prognoosib, kas ja milliste alade puhul on tõenäoline üldplaneeringu rakendamisega kaasnevate ebasoodsa mõjude teke. Mõju prognoos on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 4-4. Mõju prognoosimine Kuusalu valla territooriumile jäävatele Natura 2000 võrgustiku aladele

Natura ala	Mõju prognoosimine	Natura eelhindamise tulemus
Kaberla ja Valkla klindi loodusala, Kolga lahe linnu- ja loodusala	ÜP-ga ei nähta Natura alade ega nende läheduses ette senise maakasutuse muutusi ega objekte, mis võiksid aladele ja nende kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju on välistatud
Ohepalu linnu- ja loodusala ning Pakasjärve loodusala	Natura aladele ulatub kavandatav riigikaitsemaa (Pakasjärve loodusala jääb sinna terves ulatuses). See hõlmab Kaitseväe keskpõlügeni arendamist, mille kavandamine toimus riigi eriplaneeringu (REP) kaudu. Paralleelselt REP-i menetlusega viidi läbi ka KSH. Vabariigi Valitsus kehtestas 16.06.2022 korraldusega nr 173 Kaitseväe keskpõlügeni REPi ja andis nõusoleku Natura erandi kohaldamiseks. Viimase tingis asjaolu, et planeeringuga kavandatav tegevus võib mõjutada piirkonda jäävate Natura 2000 võrgustiku Põhja-Kõrvemaa linnuala ja Ohepalu linnuala osasid kaitse-eesmärke (must-toonekurg, kaljukotkas ja metsis). Kokkuvõtvalt on maakasutuste otstarbe muutmisega seonduvat hinnatud REP-i KSH-s ja Natura erandi menetlus toimub ÜP-st eraldiseisvalt, mistõttu mõjuhinnaugut siin aruandes ei korrata.	Mõju on hinnatud REP-i KSH käigus, siin KSH aruandes seda ei korrata
Põhja-Kõrvemaa linnu- ja loodusala	Ka sellele Natura alale ulatub REP-iga hõlmatud kaitseväe keskpõlügen, samuti Soodla harjutusväli (ÜP-s riigikaitse maa-ala), mille põhimõtteline asukoht on määratud maakonnaplaneeringus ning täpsem lahendus koostatakse käimasoleva eriplaneeringu raames. Mõlemal juhul (nii keskpõlügen kui ka Soodla) ei saa mõju Põhja-Kõrvemaa linnu ja loodusale välistada, kuid kuna maakasutusega seonduvat mõju kavandatakse ja hinnatakse detailsemalt REP-i ja selle KSH raames, siis siinses ÜP KSH aruandes seda ei korrata. Lisaks on ÜP-ga kavandatud Põhja-Kõrvemaa linnu- ja loodusale Kemba külla Masti maaüksusele (42301:005:0110) äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala. Kasutusfunktsioon on eeldatavasti kavandatud seal paikneva sidemastiga seonduvalt. Sellegi poolest tuleb tähele panna, et maaüksuse kirdenurga lähistel kulgev Kemba oja on määratud loodusala kaitse-eesmärgiks oleva ebapärlikarbi elupaigaks ja elupaika hõlmatud puhver ojakaldal ulatub ka Masti maaüksusele. Kemba oja veekeskonda ja selle kaldaid kaitseb kalda	Kavandatavata riigikaitsemaa maakasutuse mõju on keskpõlügeni osas hinnatud 2022. a kehtestatud REPi KSH-s ning Soodla harjutusvälja osas hinnatakse käimasoleva REP-i ja selle KSH raames. Siin mõjuhinnaugut ei dubleerita. Muude tegevuste osas on mõju välistatud

	ehituskeeluvöönd (25 m) ¹³ , mis piirab sinna ehitiste ehitamist, piiranguvöönd (50 m) ¹⁴ , kus on keelatud mootorsõidukite ja maastikusõidukitega sõitmine, ning veekaitsevöönd (10 m) ¹⁵ , kus muude tegevuste hulgas keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta. Nendest piirangutest lähtuvalt ei ole kavandatud maakasutusega ebapärlikarbi elupaigale ebasoodsat mõju oodata	
Valgejõe loodusala	Natura alale ulatub kavandatav riigikaitsemaa. See hõlmab kaitseväe keskpõlügeni, mille kavandamine, sh mõjuhindamine toimus 2022. a kehtestatud eriplaneeringu kaudu ning mida pole siin KSH-s vaja dubleerivalt hinnata. Lisaks on Valgejõe loodusale planeeritud ühiskondliku hoone maa-ala Hüdrolögiaposti (35301:001:0723) ning äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala Puhkekodu (42301:005:0330) maaüksusele. Mõlemale maa-alale kavandatud juhtotstarve on seotud seal olemas olevate hoonete ja maaüksuste sihtotstarbega (vastavalt ühiskondlike ehitiste maa ning ärimaa). Puhkekodu maaüksus piirneb Valgejõega, mida kaitsevad ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönd. Nendest piirangutest lähtuvalt ei ole kavandatud maakasutusega ÜP täpsusastmes Valgejõe veekeskkonnale (sh kaitse-eesmärkidele) ebasoodsat mõju oodata. Hüdrolögiaposti maaüksus aga hõlmab riikliku seire jaama Vanaküla HJ (SJA8764000). Kasutusfunktsioon on eeldatavasti kavandatud seirejaamaga seonduvalt ning ÜP täpsusastmes ei ole ebasoodsat mõju maakasutuse juhtfunktsiooni seadmisega põhjust eeldada.	Kavandatavata riigikaitsemaa maakasutuse mõju on hinnatud 2022. a kehtestatud Kaitseväe keskpõlügeni REPi KSH-s ja siin seda ei dubleerita. Muude tegevuste osas on mõju välistatud
Lahemaa linnu- ja loodusala	Lahemaa linnu- ja loodusala, mis kattub Lahemaa rahvuspargiga, hõlmab ligi kolmandiku Kuusalu valla territooriumist. Lähtuvalt ala mastaapsusest ning täpsemast kaitsekorraldamisest läbi kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava on ÜP-s Lahemaa ruumikavandamine erinev kui ülejäänud osal vallast. ÜP määrab maakasutuse ja seab üldised tingimused arvestades raamistikuga, mille Lahemaa kaitse-eesmärgid seavad. Sellest lähtuvalt on ehitusalad üldplaneeringu mõistes taustainfoks, neid ei kehtestata ÜP-ga. Seega võib eeldada, et ÜP-ga ei kavandata selliseid maa-ala juhtotstarbe muutusi, mis võiks Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele ebasoodsat mõju avaldada.	Mõju ei ole välistatud, jätkata asjakohase hindamisega

¹³ Looduskaitseeadus (LKS) § 38 lg 1 p 5¹⁴ LKS § 37 lg 1 p 3¹⁵ Veeseadus § 118 lg 2

	Lisaks maakasutusele on ÜP-ga planeeritud ka muid objekte. Mitmel pool on kavandatud avalikud juurdepääsud kallasrajale. ÜP seletuskirja kohaselt tagatakse need olemasolevate teede kaudu, mistõttu nende määramisega olulist mõju Natura alale ei ole oodata. ÜP-s on kavandatud perspektiivne sildumiskoht Hara saare läänekaldale. Tegevuse eelprojekti kohaselt on täpsemalt tegemist ajaloolise paadisillaga. Kavandatava tegevuse mõju on (eel)hinnatud veekeskkonnariski tegevuse registreeringu raames ning tänaseks on väljastatud ka kasutusluba, mistõttu täiendavalt selle rajamise mõju siinses KSH aruandes ei hinnata. Samuti on ÜP-ga kavandatud perspektiivseid matkaradu, sildumiskohti ning lautri- ja sadamakohti, mille osas ei ole ebasoodne mõju välistatud Peale eeltoodu on ÜP-ga kavandatud mitmele poole maakasutuse juhtotstarbeid aladele, kuhu ulatub Natura alal kaitstavaid väärtusi: 1. Viinistu sadama lähisel on kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala Ranna maaüksusele (42301:003:0097), mis ulatub väikeses ulatuses püsitaimestuga kivirandade (1220) kooslusele. Kooslus jääb looduskaitseadusest tulenevasse ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönditesse, mistõttu eeldatavasti pole maakasutuse seadmisega mõju oodata; 2. Prassineem ja selle ümbruse mereala on planeeritud puhke- ja virgestuse maa-alaks (maaüksus Loksa metskond 33 (42301:003:0290)). Neeme servadesse ulatub rannaniit (1630*) ning merele jäävas osas on inventeeritud elupaigatüüp laiad madalad lahed (1140). Need kooslused jäävad looduskaitseadusest tulenevatesse ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönditesse, mistõttu eeldatavasti pole maakasutuse seadmisega neile väärtustele mõju oodata; 3. Loobu jõe ääres on Koorejaama bussipeatuse lähisel kavandatud tootmise maa-ala (Jõekalda maaüksus (42301:004:0427)) äri- ja tootmismaa serva. Valdav osa sellest alast on inventeeritud koosluseks liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270). Suur osa sellest jääb Loobu jõe ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevööndisse, mis tagab ka sinna jäävate koosluste	
--	--	--

	kaitse. Osa niidukooslusest jääb siiski sealt välja ning selles osas ei ole mõju Lahemaa loodusalale välistatud ja tuleb jätkata asjakohase hindamisega. Alaga piirnev Loobu jõgi on arvatud jõgede ja ojade elupaigatüüpi (3260), mis on elupaik Lahemaa looduslal kaitstavatele rohe-vesihobule ja harilikule hingule. Samas piirkonnas on teisele poole Loobu jõge üldplaneeringu järgi kavandatud segafunktsiooniga maa-ala, mis samuti osaliselt ulatub jõele. Loobu jõe keskkonda kaitseb looduskaitseadusest tulenevad ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönd. Seetõttu pole maakasutuse seadmisega neile väärtustele mõju oodata; 4. Tammisspea külas on Külaplatsi maaüksus (35301:001:1016) kavandatud puhke- ja virgestuse maa-alaks. Ala servadesse ulatub niidukooslus liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Mõju Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele kooslusele pole välistatud, tuleb jätkata asjakohase hindamisega; 5. Loobu jõe ääres Vihasoo külas on kavandatud segafunktsiooniga maa-ala (hõlmab mitmeid maaüksuseid ala lõunaosas olevast Lasteaed-Algkooli maaüksusest (42301:004:0539) kuni põhjaosas oleva Biopuhasti maaüksusega (42301:004:0544). Selle põhjaosas on inventeeritud metsakoosluse vanad loodusmetsad (9010*) lahustükid. Mõju loodusala kaitse-eesmärgiks olevale kooslusele pole välistatud, tuleb jätkata asjakohase hindamisega; 6. Pudisoo külla Pudisoo jõe äärde on kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (Söödi maaüksus (35203:001:0970)), kuhu ulatub kaks loodusdirektiivi metsakooslust – lammi-lodumetsad (91E0*) ning vanad loodusmetsad (9010*). Mõju Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevale kooslusele pole välistatud, tuleb jätkata asjakohase hindamisega; 7. Suurpea külas on Suurpea linnakus kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (maaüksustele Olga (42301:003:0040) ja Laheranna (42301:003:1199)), millele ulatub vanade loodusmetsade (9010*) kooslus. Mõju Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevale kooslusele pole välistatud, tuleb jätkata asjakohase hindamisega. Samuti läbib maaüksust Pärlijõgi, mis on inventeeritud loodusdirektiivi elupaigaks jõed ja ojad (3260), mis on elupaigaks harilikule võldasele. Jõekeskkonda ja sealset elustikku kaitsevad looduskaitseadusest tulenevad ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönd. Seetõttu pole maakasutuse seadmisega neile väärtustele mõju oodata;	
--	--	--

	8. Hara sadama maaüksus (42301:001:0292) on valdavas ulatuses kavandatud sadama maa-alaks, selle ida- ja lääneservas asuvad puistud on inventeeritud vanaks loodusmetsaks (9010*). Samal maaüksusel sadama maa-alaks kavandatud alast vahetult lõunasse jääv ala on planeeritud segafunktsiooniga maa-alaks. Ka selle ala idaserv on inventeeritud vanaks loodusmetsaks (9010*) ning ala keskosas olev niidulaik aas-rebasesaba ja ürtpunanupu niiduks (6510). Maaüksuse lõunaosa on ÜP kohaselt planeeritud tootmise maa-alaks. Ka selle ala ida- ja lääneosas on vana loodusmets (9010*), samuti leidub seal aas-rebasesaba ja ürtpunanupu niit (6510). Maaüksuse idaservas asuvaid kooslusi kaitseb looduskaitseadusest tulenevad ehituskeelu-, piirangu- ja veekaitsevöönd. Kuid muul osal maaüksusest pole maakasutuse seadmisega mõju Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele kooslustele välistatud ning jätkata tuleb asjakohase hindamisega	
--	---	--

Natura eelhindamise tulemused

Natura eelhindamisega jõutakse järeldusele, et üldplaneeringu rakendamisel on välistatud ebasoodsate mõjude avaldumine järgmistele Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele: **Kaberla, Valkla klindi loodusala ning Kolga lahe linnu- ja loodusala**. Natura 2000 aladel (**Valgejõe ja Pakasjärve loodusala, Põhja-Kõrvemaa ja Ohepalu linnu- ja loodusala**), kuhu on kavandatud kehtestatud Kaitsevää keskpõlügeni REP-i või koostamisel oleva Soodla REP-i alusel riigikaitsemaa, on kavandatud tegevuse mõju hinnatud või hinnatakse REP-i KSH käigus ning siin KSH aruandes seda ei dubleerita. Muude Kuusalu ÜP-ga kavandatud tegevuste osas on neile aladele ja kaitse-eesmärkidele ebasoodsate mõjude avaldumine välistatud.

Üldplaneeringu ruumilise lahenduse väljatöötamisel on arvesse võetud nende Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade paiknemist, et tagada alade ja nende kaitse-eesmärkide soodne seisund. Nendele Natura 2000 aladele ega nende alade võimalikku mõjualasse üldplaneeringuga tegevusi ega objekte ei ole kavandatud ja senisest erinevat maakasutust ei planeerita. Tulenevalt Natura eelhindamise järeldustest ei ole vaja neile aladele Natura asjakohast hindamist läbi viia.

Natura eelhindamisega jõutakse järeldusele, et ebasoodsa mõju tekkimist üldplaneeringu rakendamisel ei saa välistada mõju **Lahemaa linnu- ja loodusalale** ja selle kaitse-eesmärkidele. Lahemaa linnu- ja loodusala puhul tuleb jätkata asjakohase hindamisega, mis viiakse vastavalt strateegilise planeerimisdokumendi täpsusastmele läbi järgnevalt.

Kavandatava tegevuse mõju hindamine Natura-alade terviklikkusele ja kaitse-eesmärkide saavutamisele ning leevendavate meetmete kavandamine

Mõjude prognoosimisel arvestatakse üldplaneeringuga kavandatava maakasutuse ja tegevustega ning analüüsitakse, millised nendest võiksid Natura alasid mõjutada. Vajadusel tehakse mõju vältimiseks ettepanekud ÜP lahenduse muutmiseks või antakse soovitusel järgnevateks kavandatavate tegevuste etappideks (detailplaneeringud, projektid, tegevusload) ja mõjude hindamiseks. Lähtutakse asjaolust, et planeeringu rakendamine ja planeeringuga kavandatavate tegevuste elluviimine ei tohi Natura 2000 alade kaitse-eesmärke kahjustada ning ebasoodsa mõju tekkimise võimaluse välistavad vajadusel seatavad meetmed. Mõju prognoosimine Kuusalu valla Natura 2000 võrgustiku aladele on toodud järgnevas tabelis 4-5.

Tabel 4-5. Üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõju hindamine Lahemaa linnu- ja loodusalale

Seotus ÜP-ga ja hinnang mõjule	Leevendavate meetmete kavandamine ja soovitud järgnevateks etappideks
ÜP-ga on Lahemaa linnu- ja loodusalale kavandatud uusi perspektiivseid matka/puhkeradu. Neist esimene on Joaveski joastiku ja hüdroelektrijaama juures. Kavandatav rada piirneb vahetult pangametsa (9180*) kooslusega. Matkarada kulgeb mööda olemasolevat teed, mistõttu see on võimalik rajada kooslust mõjutamata. Raja detailsemal kavandamisel tuleb välistada selle nihutamine metsakooslusele või laiendamine pangametsa arvelt, samuti muul moel metsakoosluse kahjustamine (eeskätt raie). Teine perspektiivne matkarada asub Sadampõhi lahe kaldal. Matkarada jääb väga väikesel osal rannaniidu (1630*) kooslusele. Matkarada on kavandatud olemasolevale teerajale ning juhul, kui see ka edaspidisel planeerimisel sinna jääb, siis on see võimalik rajada ümbritsevat kooslust oluliselt mõjutamata.	ÜP põhilahenduse osas meetmete rakendamise vajadus puudub. Matkaradade detailsemal planeerimisel järgmistes etappides tuleb ebasoodsa mõju vältimiseks arvestada nende tingimustega: - matkarajad tuleb kavandada olemasolevatele teedele ja radadele; - Joaveski matkaraja puhul tuleb välistada selle nihutamine kõrvalasuva pangametsakooslusele või olemasoleva tee laiendamine koosluse arvelt, samuti muul moel selle kahjustamine (eeskätt raie).
ÜP-ga on kavandatud mitmele poole perspektiivsed paadikuuride ja laurite piirkonnad. ÜP-s ei ole määratud täpsed latrite ja paadikuuride rajamise alad, vaid indikeeritud põhimõttelised piirkonnad, kus on teada nende vajadus. Valdav osa paadikuure on kavandatud erinevatesse piirkondadesse mererannikul ning üks ka Loobu jõe äärde Vihasoo silla lähiste. Paadikuuride piirkonnad on kavandatud koostöös KSH ekspertidega nii, et need paikneksid väljaspool teadaolevaid Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide esinemiskohti. Need kaitse-eesmärgid on peamiselt erinevad rannikuelupaigatüübid ja liikide elupaigad/kasvukohad. Seetõttu pole ÜP täpsusastmes perspektiivsete paadikuuride piirkondade kavandatud kohtadesse määramisega mõju Lahemaa linnu- ja loodusalale oodata. Sarnaselt paadikuuridele on ka perspektiivsete laurikohtade piirkonnad kavandatud koostöös KSH ekspertidega ning seeläbi kavandatud potentsiaalsed alad vaid sinna, kus ei leidu teadaolevaid Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke, sh ei esine Natura elupaikade kihil märgitud merekooslusi.	ÜP põhilahenduse osas meetmete rakendamise vajadus puudub. Lahemaa linnu- ja loodusala paadikuuride ja/või laurite detailsemal kavandamisel, st võimalike planeeringute või projektide puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahu ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise Natura ala kaitse-eesmärkidele.

Nii paadikuuride kui ka lautrite perspektiivsete asukohtade juures tuleb siiski silmas pidada, et enamike kohtade vahetus ümbruses esineb Lahemaa loodus- ja/või linnualal kaitstavaid väärtusi, seetõttu tuleb kuuride ja/või lautrite detailsemal kavandamisel igakordselt analüüsida kavandatud tegevuste paiknemist Natura ala väärtuste suhtes. Ebasoodsa mõju ilmumise tõenäosust on võimalik ära hoida ning vähendada läbi keskkonnamõjude arvestamise edasistes planeeringutes/projektides/tegevuslubades ning vajadusel näha ette leevendusmeetmed, nt kavandatud tegevuse mahu ja asukoha suunamisega.	
ÜP-ga on kavandatud maakasutuse juhtotstarbeid, mille puhul pole siinses aruandes läbiviidud Natura eelhindamise kohaselt mõju Lahemaa loodusalale välistatud. Need alad on: 1. Loobu jõe äärde Vihasoo külla Jõekalda maaüksusele (42301:004:0427) kavandatud tootmise maa-ala, mida osaliselt katab niidukooslus liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270); 2. Tammispea külas Külaplatsi maaüksusele (35301:001:1016) planeeritud puhke- ja virgestuse maa-ala, mille servadesse ulatub samuti niidukooslus liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270); 3. Vihasoo külla kavandatud segafunktsiooniga maa-ala, mis hõlmab maaüksuseid ala lõunaosas olevast Lasteaed-Algkooli maaüksusest (42301:004:0539) kuni põhjaosas oleva Biopuhasti maaüksuseni (42301:004:0544). Ala põhjaosas on inventeeritud metsakoosluse vanad loodusmetsad (9010*) lahustükid; 4. Pudisoo külla Pudisoo jõe äärde on kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (Söödi maaüksus (35203:001:0970)), kuhu ulatub kaks loodusdirektiivi metsakooslust – lammi-lodumetsad (91E0*) ning vanad loodusmetsad (9010*); 5. Suurpea külas on Suurpea linnakus kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (maaüksustele Olga (42301:003:0040) ja Laheranna (42301:003:1199)), mille servades on inventeeritud vana loodusmets (9010*). 6. Hara sadama maaüksus (42301:001:0292) on kogu ulatuses kavandatud katta erinevate maakasutuse juhtotstarvetega: valdav osa maaüksusest sadama maa-ala ning osa segafunktsiooniga ja tootmise maa-ala. Maaüksusel ida- ja lääneservas olevad	ÜP põhilahenduse osas meetmete rakendamise vajadus puudub. Viidatud maakasutuse juhtotstarvete rakendamisel ja ala arendamisel, st võimalike planeeringute ja projektide puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahus ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise loodusala kaitse-eesmärkidele.

puistud on inventeeritud vanaks loodusmetsad (9010*) ja seal leidub ka aas-rebasesaba ja ürtpunanupu niidulaike (6510).

Viidatud alad ei ole lausaliselt inventeeritud elupaikadega kaetud, seega on vähemalt osaliselt võimalik nende kasutamine määratud otstarbel ilma, et avalduks ebasoodne mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele. Antud juhul on ebasoodsa mõju ilmnemise tõenäosust võimalik ära hoida ning vähendada läbi keskkonnaaspektide arvestamise edasistes planeeringutes ja projektides ning vajadusel ette näha leevendusmeetme rakendamisega. Võimalik mõju on leevendatav kavandatud tegevuste asukoha ja mahu suunamisel.

Natura asjakohase hindamise tulemused ja järeldused

Tulenevalt Natura eelhindamise tulemustest viidi Natura asjakohane hindamine vastavalt strateegilise planeerimisdokumendi täpsusastmele läbi Lahemaa linnu- ja loodusala. Natura asjakohane hindamine tuvastas, et on vajalik seada meetmed ja tingimused kavandatava tegevuse järgmistesse etappidesse, mille rakendamisel on välistatud ebasoodsad mõjud ja üldplaneeringu lahenduse osas muudatusi pole vaja teha. Alljärgnevalt on toodud **leevendavad meetmed ja tingimused järgmistesse kavandatava tegevuse etappidesse:**

- Lahemaa linnu- ja loodusala **matkaradade** kavandamisel tuleb:
 - detailse asukoha kavandamisel eelistada olemasolevaid teid ja radu;
 - Joaveski matkaraja täpne asukoht kavandada ÜP-s kavandatuga sarnaselt väljapoole loodusala kaitse-eesmärgiks olevad jõgede ja ojade kooslust. Sadampõhi lahe kaldale kavandatud matkaraja puhul arvestada, et koosluste läbimine matkarajaga on lubatud vaid juhul, kui matkaraja rajamine ei too kaasa koosluste vähenemist ega kahjusta neid muul moel;
 - matkaraja detailse lahenduse väljatöötamisel tuleb lähtuda alal kehtivast kaitse-eeskirjast ja projekt tuleb kooskõlastada kaitseala valitsejaga.
- Lahemaa linnu- ja loodusala **paadikuuride** ja/või **lautrite** detailsemal kavandamisel, st võimalike planeeringute, projektide või tegevuslubade puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahu ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise Natura ala kaitse-eesmärkidele.
- Loobu jõe äärde Vihasoo külla Jõekalda maaüksusele (42301:004:0427) **tootmise maa-ala**, Tammispea külas Külaplatsi maaüksusele (35301:001:1016) **puhke- ja virgestuse maa-ala**, Vihasoo külla kavandatud **segafunktsiooniga maa-ala** ning Pudisoo külla Pudisoo jõe äärde kavandatud **äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala** (Söödi maaüksus (35203:001:0970)), Suurpea külas Suurpea linnakus kavandatud **äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala** (maaüksustele Olga (42301:003:0040) ja Laheranna (42301:003:1199)) ning Hara sadama maaüksusele (42301:001:0292) kavandatud **sadama, segafunktsiooni- ja tootmise maa-alade** maakasutuse juhtotstarvete rakendamisel ja ala arendamisel, st võimalike planeeringute ja projektide puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahu ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise loodusala kaitse-eesmärkidele.

4.3.2 Kaitstavad loodusobjektid ja vääriselupaigad¹⁶

Kaitstavad loodusobjektid looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) alusel on kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid (*LKS* § 4). Kuusalu valla territooriumile jääb EELISe järgi 28 kaitstavat looduse üksikobjekti, 6 kaitseala, 1 rahvuspark, 7 hoiuala, 11 püsielupaika. Lisaks on vallas registreeritud 1529 I, II või III kaitsekategooria liigi leiukohta. Samuti jääb alale kaks kavandatavat püsielupaika. Valda jääb 322 vääriselupaika.

¹⁶ Vääriselupaik on metsaseaduse kohaselt ala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur.

Mõjude hindamine

Kuna mitmed suuremad kaitstavad loodusobjektid kattuvad rahvusvahelise Natura 2000 võrgustikuga, siis on üldplaneeringu mõjusid neile detailsemalt hinnatud Natura hindamise peatükis (ptk 4.3.1) ja siinkohal neid ei dubleerita. Lisaks Natura hindamises seatud meetmetele on neil aladel vajalik lähtuda siseriiklikus seadusandluses toodud piirangutest ja suunistest (looduskaitseseadus, kaitse-eeskiri, kaitsekorralduskava).

Üldplaneeringu lahendust võib üldiselt pidada kaitstavate loodusobjektide kaitse tagamise seisukohalt sobilikuks. Uusi looduskaitsete väärtuste seisukohalt konfliktseid maakasutusi ega objekte üldjuhul ei kavandata. Kuid siiski on mõningaid erandeid, mida kirjeldatakse täpsemalt alljärgnevatel lõikudes.

Salmistu külakeskuse edelaserva on kavandatud uus kompaktse hoonestuse ala ja väikeelamumaa ning läbi selle uus läbimurre (tee), et ühendada Kuusalu – Valkla maantee Metsakuru teega ja sealt edasi Käoojast itta jääva kavandatava väikeelamu maa-alaga. Sealjuures on vaatluse all 4 erinevat läbimurde alternatiivi. Neist kolm jäävad Salmistu külakeskuse suhtelisse lähedusse ning neljas põhjapoole küla edelapiirile (vt trasside täpset paiknemist ptk 3).

Salmistu küla alla kavandatud väikeelamu maa-ala ja kavandatava läbimurde kolm esimest trassivarianti (A-1, A-2 ja A-3) ulatuvad I kaitsekategooriasse kuuluva merikotka (*Haliaeetus albicilla*) elupaika (KLO9128945). EELISe kohaselt on pesa teada 2016. aastast ning see on kõigil vaadeldud aastatel (viimati 2020) olnud asustatud ja pesitsus edukas. Liigi kaitse tegevuskava¹⁷ kohaselt on merikotkas pesitsusaegse häirimise suhtes väga tundlik ja võib kurna hüljata ühekordse häirimise tulemusena. Seetõttu ei tohi tegevuskava kohaselt rajada uusi taristuobjekte (sh teid ja elamuid) merikotka pesale lähemale kui 500 m. Antud juhul jääb kavandatava väikeelamumaa välispiir ja läbimurde alternatiiv A-3 pesapaigast orienteeruvalt 260 m kaugusele. Põhjapoolsed läbimurde alternatiivid A-1 ja A-2 (kulgevad umbes 500 m pikkusel lõigul samas koridoris) jäävad umbes 350 m kaugusele. Arvestades liigi kaitse tegevuskavas toodut tuleb nii kompaktse hoonestusalana kavandatud väikeelamu maa-ala kui ka kotka elupaika planeeritud läbimurde alternatiive pidada potentsiaalselt olulisteks uuteks häiringuteks ja merikotkast mõjutavateks. Seetõttu **tuleb muuta ÜP lahendust ning kavandada kompaktse hoonestusega maa-ala ja väikeelamu maa-ala väljapoole merikotka elupaika**. Samuti **tuleb kas loobuda kolmest põhjapoolsest läbimurde alternatiivist (A-1, A-2 ja A-3) või kavandada need väljapoole merikotka elupaika** nihutades need põhjapoole. Elupaiga põhjaserv jääb pesast küll vaid 400 m kaugusele, kuid eeldatavasti on elupaik piiritletud liigi tegevuskavas toodud põhimõtteid järgides (elupaiga piir 200-500 m pesast, hõlmates pesametsa, pesitsemiseks sobivaid puid ja häirimistundlikku ala), mistõttu väljaspool seda uue tee ja kompaktse hoonestusala rajamine olulist mõju ei avalda. Kõige lõunapoolsem trassialternatiiv A-4 jääb vahetult merikotka elupaigast välja, kuid läbib III kaitsekategooriasse kuuluva herilaseviu (*Pernis apivorus*) ringikujulise elupaiga (KLO9115391) serva. Antud trassivariandi puhul tuleb merikotka osas arvestada võimaliku mõjude kumuleerumisega. ÜP-s kavandatu põhjal laieneb merikotka elupaiga põhjaküljeni kompaktse hoonestusega väikeelamute ala, seetõttu tekiks kotka elupaiga lõunaküljele uue läbimurde rajamisega vahetult nii elupaiga põhja- kui ka lõunaserva uued häiringud. Sealjuures jääks kavandatav trassialternatiiv A-4 kotkapesast vaid umbes 260 m kaugusele. Lähtuvalt ettevaatusprintsibist ja arvestades potentsiaalset mõjude kumuleerumist tuleb kas **loobuda lõunapoolseimast trassialternatiivist (A-4) või nihutada selle põhimõttelist asukohta lõunapoole ja kavandada see merikotkapesa häirimistundlikust tsoonist välja, st vähemalt 500 m kaugusele**.

Kiiu aleviku servas asuvasse kaitsealusesse Kiiu mõisa parki (KLO9115391) ulatuvad ÜP-ga kavandatud erinevad arendustegevusega seostuvad maa-alad (äri- ja teenindusettevõtte ning kaubandus, korter- ja ridaelamu, ühiskondlik hoone jne). Kavandatavad juhtotstarbed ei ole ÜP täpsusastmes pargi kaitse-eesmärkidega vastuolus. Kuid tuleb arvestada, et kaitsealuses pargis on

¹⁷ Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 11.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/19/169

selle eesmärkide¹⁸ täitmine primaarne ning arendustegevus toimub pargis üldjuhul vaid valitseja (Keskkonnaamet) nõusolekul.

Lisaks võib ÜP-ga määratud maakasutuse ja looduskaitse kokkupuutepunktina esile tõsta Külmallika, Rehatse ja Ilmatsalu külla kavandatud mäetööstuse maa-alad, mis osaliselt kattuvad või vahetult piirnevad II kaitsekategooriasse kuuluva kivisisaliku (*Lacerta agilis*) ning metsise elupaikade ja nende kaitseks kavandatavate püsielupaikadega (Võllaskatku metsise püsielupaik (PLO1000654) ning Huntaugu ja Kuusalu kivisisaliku püsielupaigad (EELISes koodid puuduvad)). Tegemist on olemasolevate liivakarjääridega. Nendega kaasnevat mõju liikide elupaikadele on juba hinnatud kaevandamisloa taotlemise käigus, mistõttu seda siin enam ei korrata.

Üldplaneeringu rakendamisel tuleb lähtuda eeskätt kaitstava loodusobjekti kaitse ja säilitamise vajadustest ning planeeringu rakendumise ebasoodsa mõju vältimiseks tuleb arendustegevuste elluviimisele eelnevalt vajadusel hinnata mõju kaitstavatele loodusobjektidele. Kaitstavatel aladel (kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, üksikobjektid) on tegevused reguleeritud looduskaitseadusega ja/või kaitse-eeskirja ning kaitsekorralduskavaga. Lisaks peab arvestama, et II ja III kaitsekategooria liikide elupaikades, mis pole kaitsealade, hoiualade või püsielupaikadena piiritletud, kehtib isendi kaitse. See tähendab, et kaitsealuste liikide isendeid ei tohi tahtlikult surmata, püüda ega tahtlikult häirida paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise või rände ajal, ilma Keskkonnaameti loata loodusest eemaldada, müüa ega tulu saamise eesmärgil kasutada.

Samuti tuleb välja tuua Lahemaa rahvusparki kavandatud väikeelamualad, mis ÜP kaardilegendi kohaselt on hoonestatavad Keskkonnaameti kaalutusotsuse kohaselt. ÜP seletuskirjas on eraldi rõhutatud, et tegemist ei ole ÜP-ga kehtestatavate elamualadega, vaid neid käsitletakse ÜP-s taustainfona. Indikatiivsed elamualad on määratletud Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava alusel. Seetõttu ei ole nende määratlemine siinse KSH subjekt.

Lisaks eeltoodule on ÜP-s ettepanek muuta Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava sisu. Täpsemalt soovitakse korrigeerida kaitsekorralduskava lisa 7 „Asustusstruktuur ja arhitektuur, kirjeldused ja ehitustingimused külade kaupa“ sisu Suurpea küla osas. Antud lisa annab kaitseala valitsejale (Keskkonnaamet) suuniseid, millistel tingimustel kooskõlastada Lahemaa külates, sh Suurpea külas, ehitustegevust. Lisas toodu põhjal on Suurpea külas muu hulgas seatud eluhoonetele tingimus, et hooned peavad olema kooskõlas piirkonna arhitektuuritraditsioonidega ning hooned võivad olla ühekorruselised. ÜP-s tehakse ettepanek rakendada uues Suurpea külaosas põhimõtet, et võib rajada uue korterelamu algses mahus, st soovitakse võimalust taastada olemasolevad, aga kasutusest väljalangenud ja lagunenud korterelamud uuesti korterelamutena ning seeläbi muuta suunist, et elamud peavad olema kuni ühe korruselised. Kõnealuses piirkonnas domineerivad juba praegu valdavalt nõukogude ajal rajatud korterelamud, mis peegeldavad sealseid arhitektuuritraditsioone, ühekordsed eramud ei ole sellele alale iseloomulikud. Piirkonda uute korterelamute rajamisega taastatakse/säilitatakse juba väljakujunenud asustust ja arhitektuuri. Kokkuvõtvalt ei saa nimetatud ÜP ettepanekut pidada Lahemaa kultuuripärandi eesmärkidega vastuolus olevaks.

4.3.3 Roheline võrgustik

Roheline võrgustik (ka rohetaristu või -võrgustik) on looduslikest ja poollooduslikest aladest koosnev strateegiliselt paigutatud süsteem, mille eesmärk on kindlustada erinevate koosluste ja liikide säilimine, pehmeneda ja korvata inimtekkelisi mõjusid ning pakkuda muid mitmesuguseid looduse hüvesid ehk ökosüsteemiteenusi¹⁹. Roheline võrgustik toetab stabiilse keskkonnaseisundi ja keskkonnastapuvõime säilimist, hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse

¹⁸ Vabariigi Valitsuse 03.03.2006 määruse nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“ § 2 kohaselt on pargi kaitse-eesmärk ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

¹⁹ Ökosüsteemiteenused on mitmesugused keskkonnakaitsealised, sotsiaalsed ja majanduslikud hüved, mida ökosüsteemid inimkonnale pakuvad ([Keskkonnaministeeriumi koduleht](#), 2022).

(põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne). Sellega tagatakse põhjendatum ruumistruktuur, ökosüsteemide ja liikide säilimine ning keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine ka inimesele sobival tasemel.

Rohelise võrgustiku puhul eristatakse kahte sorti struktuurielemente:

- **tugialad** on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema loodusväärtusega ja/või rohevõrgustiku seisukohalt olulisi ökosüsteemiteenuseid pakkuvad alad, millele valdavalt võrgustiku funktsioneerimine toetub. Tihti on tugialadesse hõlmatud kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, vääriselupaigad, loodusdirektiivi kooslused jne;
- **koridorid** seovad tugialad ühtseks toimivaks tervikuks ning on tuumalade vahelised rände- ja liikumisteed, aidates nii kaasa tugialade kõrge elurikkuse säilimisele ning leevendades elupaikade hävimise ja killustamise mõju.

Rohevõrgustiku puhul on oluline selle struktuurielementide piisav ulatus lähtuvalt nende eesmärkidest ning sidusus. Erinevate uuringute tulemuste põhjal võib väita, et väikeimetajatele ja mitte-metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikidele suunatud koridoride puhul piisab 100 m laiusest loodusliku taimestikuga alast (rohekoridorist), millest vähemalt 50 m laiune riba peab olema katkematu. Tegelikud laiused sõltuvad koridori koosluse iseloomust ja ümbritseva maastiku vaenulikkusest elustiku suhtes²⁰. Soovitavad rohevõrgustiku elementide parameetrid on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel 4-6. Rohevõrgustiku hierarhilised parameetrid üldplaneeringu kontekstis (Kohv, 2007)

Planeerimistasand	Tuumalade läbimõõt	Koridori läbimõõt	Koridori pikkus
Vald	1-2 km	300-500 m	max 1-2 km
Linnaosa, asum	300-500 m	100-200 m	Max 300-500 m

Mõjude hindamine

Üldplaneeringus täpsustatakse maakonnaplaneeringus määratud rohelist võrgustikku ja selle kasutustingimusi, arvestades olemasolevat ja perspektiivset maakasutust, looduskaitseobjekte ja – alasid, roheline võrgustiku ruumilist paiknemist (piiride ja struktuuride korrigeerimine).

KSH-s on käsitletud roheline võrgustiku konflikte ja vajadusel täiendatakse üldplaneeringus seatud kasutustingimusi.

Rohevõrgustiku struktuuride paiknemise täpsustamine

KSH-s tehakse ettepanek Kuusalu valla roheline võrgustiku vähendamiseks mitmetes asukohtades, kokku umbes 2262 ha ulatuses. Vähendamise peamiseks põhjuseks on kattumine intensiivse inimtegevusega maa-aladega, mistõttu rohevõrgustiku toimivust ei ole võimalik tagada ka leevendavate meetmete kasutuselevõttuga. Rohevõrgust on eemaldatud maakasutuse sobimatusel tingituna mõned elamumaa, põllumajandusliku ja tootmismaa kasutuseesmärgiga alad. Samuti on rohevõrgust välja jäetud valdav osa Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavaga määratud võimalikest ehitusaladest²¹, välja arvatud võimalikud ehitusalad, mille rohevõrgust väljajätmine halvendaks märgatavalt ümbritseva võrgustiku toimimist. Võimalusel on selliste alade puhul muudetud rohevõrgu paiknemist (nt rohekoridoride kulgemist, eelistades selleks veekogusid ja/või ökoloogiliselt kõrge väärtusega alasid, sh tihti metsamaid), et tagada selle jätkuv sidusus ja toimimine.

²⁰ ELF (K. Kohv). 2007. Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring

²¹ Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava aastateks 2016-2025 kinnitati 29. aprillil 2016. a Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga nr 1-4.2/15/23.

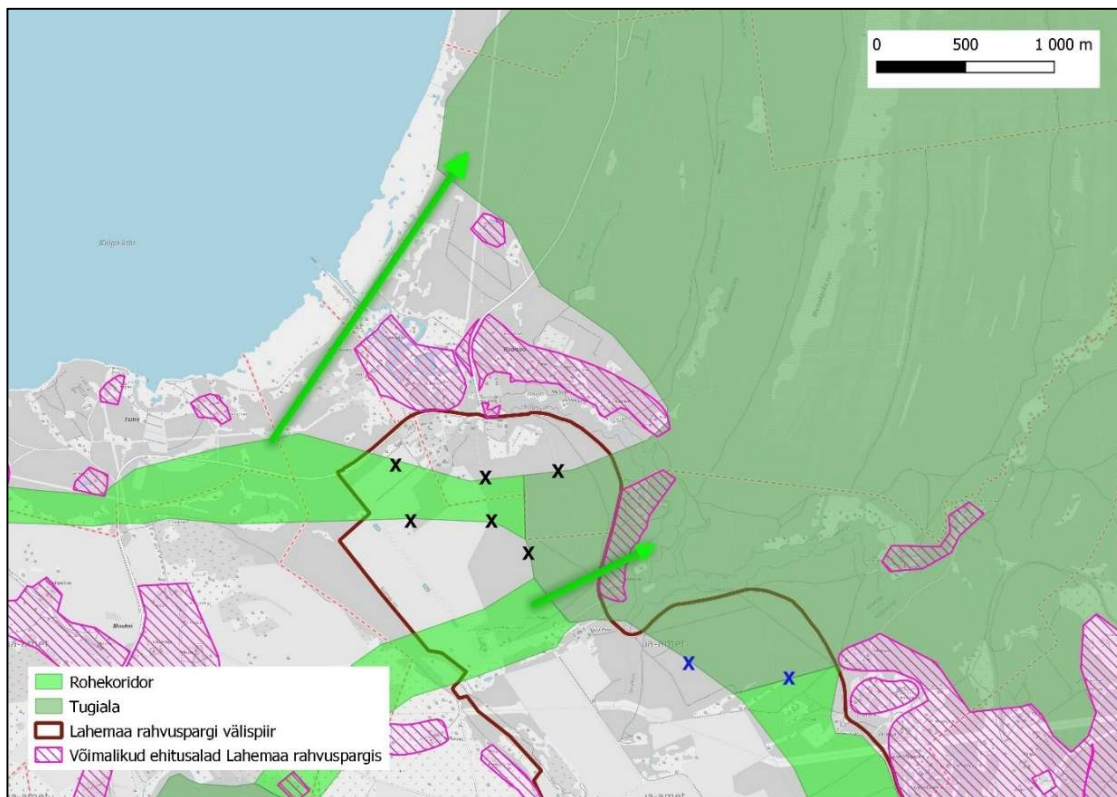
Samas tehakse KSH-s ka ettepanek mitmel pool rohevõrgu suurendamiseks, kokku umbes 2906 ha ulatuses. Peamine põhjus rohevõrgu suurendamiseks oli ökoloogilise sidususe parandamine või säilimine. Selleks laiendati või paigutati ümber rohekoridore, kaasati tugialadesse metsasemaid alasid, niite, veekogusid ja nende kaldaid jne. Kuusalu valla rohevõrgustikku laiendati enamike maakonnaplaneeringu koridoride puhul, kuna maakonnaplaneeringus olid toodud vaid koridoride laiused ning määratud põhimõtteline, orienteeruv paiknemine.

Suurema muudatusena kaasati rohevõrku Salmistu, Mäepea ja Põhja külade juures olevast metsavööndist (maakonnaplaneeringus rohekoridor) Salmistu lahe rannikuni viivad rohealad, mis üldplaneeringuga määratakse rekreatiivse iseloomuga aladeks (rohekoridoridena). Samuti lisati ökoloogilist funktsiooni kandvad rohekoridorid Mustametsa külasse, kus need toetavad sidusust Kahala järve ja Viru raba ümbruse loodusmaastike vahel. Lisaks liideti rohevõrgustikku olulisemad vooluveekogud (nt ebapärli elupaigana registreeritud jõed) ja nende kaldad. Viimased arvati rohevõrku (enamasti koridorina) üldjuhul vähemalt 30 m laiuse kaldavööndina, rahvuspargis määratud ehitusalasid läbivatel aladel ja üldplaneeringuga muuks arendustegevuseks kavandatud aladel veekaitsevööndi ulatuses, s.o 10 m laiuse vööndina.

Samuti vaadati üle sidusus naabervaldade rohevõrguga ja vajadusel täiendati rohevõrgu struktuure, et Kuusalu valla rohevõrk oleks toimivalt seotud ka naabervaldade rohevõrgustikuga.

Lisaks korrigeeriti rohevõrku ka üldplaneeringu eelnõu avalikustamisel tulnud ettepanekute põhjal. Peamine muudatus puudutas Pudisoo küla ja selle ümbruskonna rohevõrgu korrigeerimist. Seal tehti avalikustamise käigus järgmised ettepanekud:

1. suunata rohekoridor, mis hetkel paikneb väljaspool Lahemaa rahvusparki Pudisoo küla keskusest lõunas, mööda rannikut tugialani (joonisel 4-2 põhjapoolne nool);
2. vähendada samas piirkonnas tugiala ulatust ja piiritleda see Kolga-Pudisoo maantee, mis on ühtlasi Lahemaa rahvuspargi välispiir. Samuti jätta tugialast välja vahetult maantee servas asuv Lahemaa kaitsekorralduskavaga ehitusalaks määratud ala;
3. pikendada 1. punktis kirjeldatud rohekoridorist lõunasse jäävat rohekoridori kuni korrigeeritud tugiala piirini (joonisel 4-2 lõunapoolne joon).

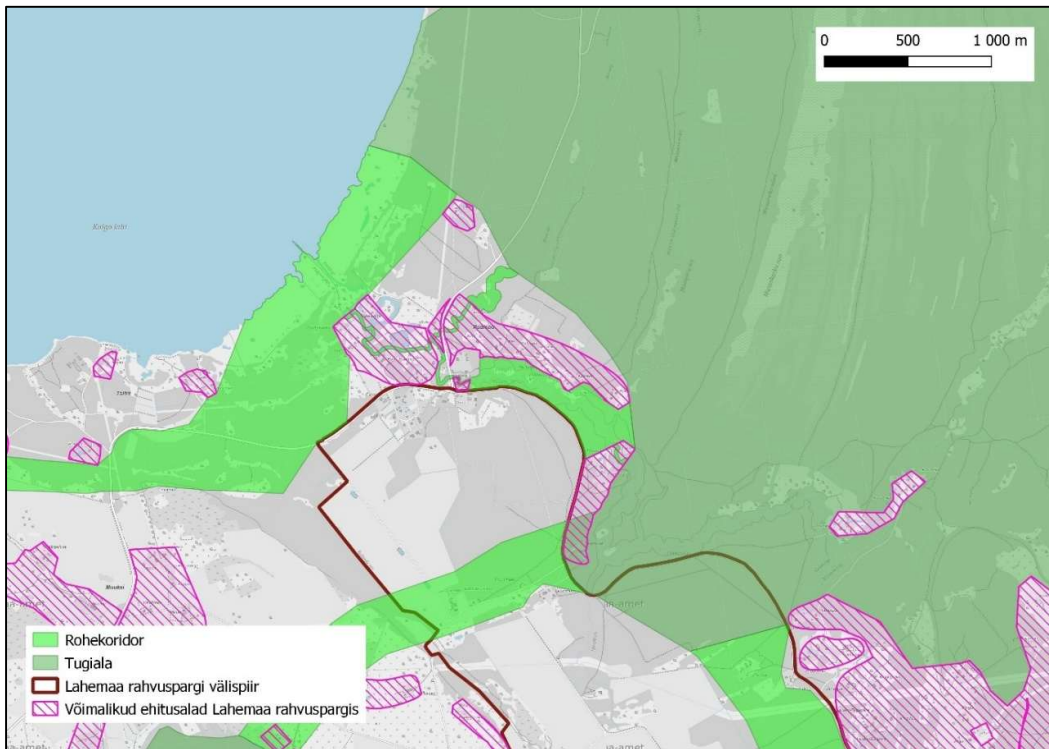
Joonis 4-2. Avalikustamisel tulnud Pudisoo küla piirkonna rohevõrgu korrigeerimise ettepaneku illustatsioon. Roheliste nooltega on kujutatud rohekoridoride suunamise ettepanekud. X-ga on kujutatud alad, mille osas tehti ettepanekud need rohevõrgust välja jätta. Aluskaart: Maa-amet, 2023

Ettepanekuga arvestati osaliselt. Põhjapoolne rohekoridor suunati tugialale mööda rannikut. Seda peeti põhjendatuks kuna esiteks jääb seeläbi kogu rohekoridor Lahemaa rahvusparki. Teiseks on Keskkonnaagentuuri ELME projekti kaardandmete põhjal rohekoridori uues asukohas ökosüsteemide seisund ja sidusus võrreldes senise asukohaga märgatavalt kvaliteetsem. Kuna koridori ümbersuunamisega muutub see vähemalt pool kilomeetrit pikemaks (koridoride pikenemisega kahaneb üldjuhul nende efektiivsus), siis on seal sidususe suurendamiseks lisatud võrgustikku Pärlijõe ja selle kaldaid hõlmav rohekoridor.

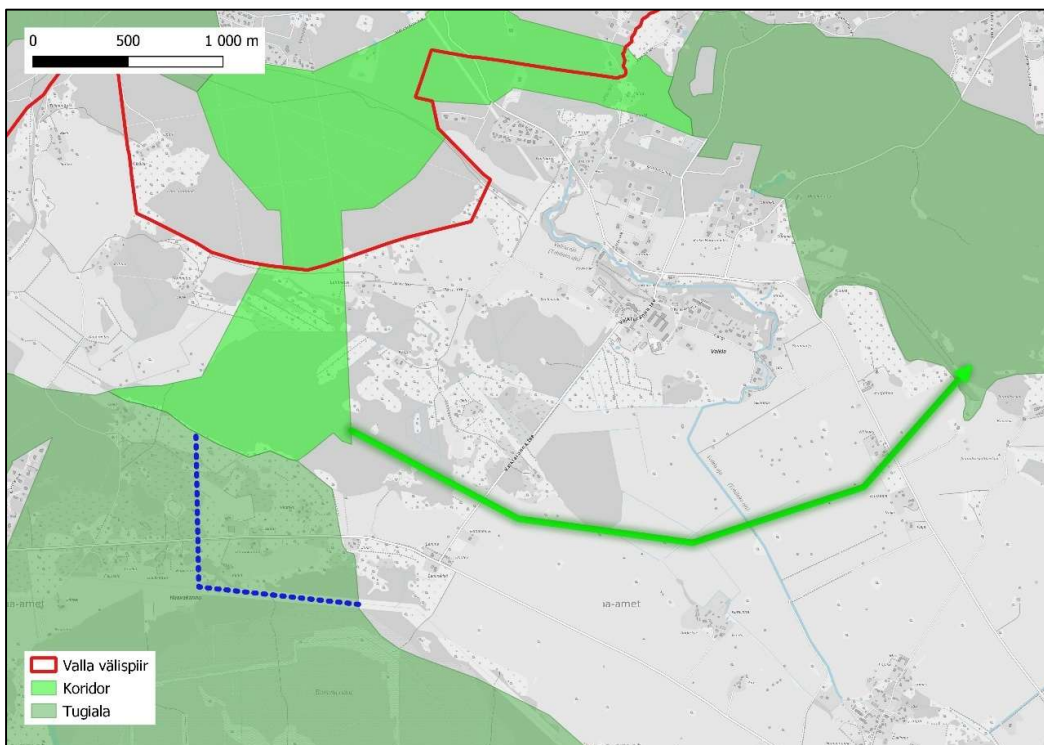
Rohekoridori asukoha muutmisest tingituna korrigeeriti suuresti ka tugiala piiri Lahemaa rahvusparki välispiiri järgi. Samas jäeti see muutmata Vahastu küla poole suunduva rohekoridori põhjapoolses osas (tähistatud joonisel 4-2 siniste X-dega), kuivõrd nii muutuks kõnealune koridor tupikuks. Samuti ei olnud põhjendatud jätta kogu ulatuses tugialast välja Kolga-Pudisoo maantee ääres asuvat Lahemaa kaitsekorralduskavaga määratud võimalikku ehitusala, kuna osa sellest oli riigimaa ning eraomandisse jäävas osas oli see juba hoonestatud. Samas paikneb see ala küllaltki olulises kohas, kus rohekoridor suubub tugialale, mistõttu on otstarbekas see rohevõrgustiku osana säilitada.

Lisaks pikendati ettepanekus käsitletud lõunapoolset rohekoridori ja ühendati see tugialaga.

Üldplaneeringu avalikustamisel tulnud ettepaneku alusel korrigeeritud rohevõrku kujutab joonis 4-3.

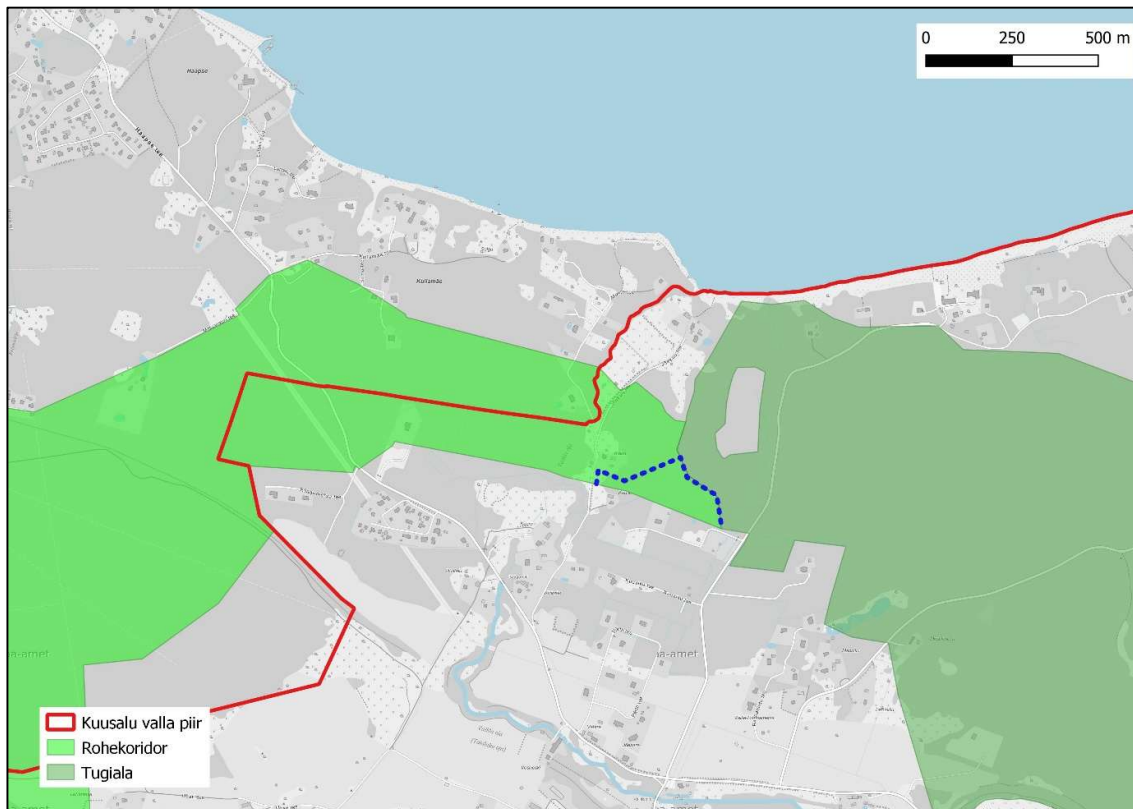

Joonis 4-3. Avalikustamisel tulnud ettepaneku põhjal korrigeeritud rohevõrk Pudi soo küla piirkonnas. Aluskaart: Maa-amet, 2023

Joonis 4-4. Avalikustamisel tulnud Haavakannu küla piirkonna rohevõrgu korrigeerimise ettepaneku illustatsioon. Rohelise noolega on kujutatud täiendava rohekoridori orienteeruv asukoht. Sinise punktiiriga on kujutatud ala, mille osas tehti ettepanek rohevõrgust välja jätta. Aluskaart: Maa-amet, 2023

Veel üks avalikustamisel tulnud ettepanek puudutas Haavakannu külas asuva rohevõrgu tugiala piiride muutmist. Seal sooviti rohevõrgust arvata välja Rummu raba ja selle lähiümbrust hõlmava tugiala põhjaosas pisut alla 60 ha suurune ala. Võimaliku kompenseeriva meetmena pakuti uue rohekoridori määramist Jõelähtme valda Haapse külla viiva rohekoridori ja Salmistu küla all oleva tugiala vahele (joonis 4-4).

Joonis 4-5. Avalikustamisel tulnud Valkla küla piirkonna rohevõrgu korrigeerimise ettepaneku illustratsioon. Sinise punktiiriga on kujutatud ala, mille osas tehti ettepanek rohevõrgust välja jätta. Aluskaart: Maa-amet, 2023

Ettepanekuala paikneb rohekoridori ja tugiala kokkupuute piirkonnas, mistõttu on sellel oluline roll võrgustiku sidususe tagamisel. ELME kaartide järgi on kõnealuses piirkonnas ökosüsteemide seisund ja sidusus valdavalt keskmine, Jõelähtme-Kemba maantee ümbruses on ka viletsas seisundis alasid. Eeldatavasti on ka Valkla lubjakivikarjääri ala ökosüsteemide seisund ja sidusus kehv (ELME projektis on väga intensiivse inimõjuga alade seisund määramata). Sellegipoolest saab kõnealuse ala rohevõrgu struktuurides paiknemist ja suurt toimivate ökosüsteemide osakaalu arvestades järeldada, et selle rohevõrgustikust väljajätmisega võib eeldada negatiivse mõju kaasnemist võrgustiku toimivusele. Paraku ei kompenseeriks rohevõrgustiku toimivust ka uue koridori lisamine, kuna see hõlmab valdavalt lagedaid haritavaid põllumaid, kus on nii ökosüsteemide seisund kui ka nende vaheline sidusus vilets. Samuti oleks koridor umbes 4 km pikkune. Koridori efektiivsust mõjutab selle pikkus, st mida pikem, seda madalama efektiivsusega on koridor (seos on seejuures eksponentsiaalne)²². Kokkuvõtvalt ei ole seniste andmete põhjal põhjendatud ettepanekualal rohevõrgustiku piiride muutmist.

Kolmas avalikustamisel tulnud rohevõrgu korrigeerimise ettepanekuala asub Valkla küla põhjaosas (joonis 4-5). Antud piirkonnas on juba vähendatud maakonnaplaneeringus määratud rohekoridori ning jäetud välja olemasolev kompaktse hoonestusega ala. Avalikustamisel tulnud ettepaneku alusel

²² Kohv, 2007. Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring

rohekoridori vähendamisega jääks umbes 250 m laiusest koridorist kitsamates kohtades järele vaid umbes 90 m laiune ala. Sealjuures on tegemist arvestatava väärtuse ja sidususega ökosüsteemidega alaga, mis piirneb mitmest küljest, sh osaliselt rohevõrku jäävas osas, viletsas seisundis aladega. Eelnevast võib järeldada, et antud kohas ei ole mõistlik rohevõrgu ulatust vähendada, kuna suure tõenäosusega kaasneb sellega nii rohevõrgu seisundi kui ka sidususe halvenemine.

Rohelise võrgustiku konfliktid ja kasutustingimuste täpsustamine

Tavapärast tulenevad rohelise võrgustiku toimimise konfliktid eeskätt asustusest ja transporditaristust. Tänapäeval on palju tähelepanu ka taastuvenergeetikal, eeskätt just tuuleparkide rajamisel, kuid ÜP-ga ei kavandata Kuusalu valda tööstuslike tuuleparkide alasid, samuti ei nähta ette üksikute tööstuslike tuulikute rajamist. Tuuleparkide arendushuvi ilmnemisel tuleb tuulepargi rajamiseks koostada eraldi planeering (eriplaneering).

Kuusalu vald on valdavalt hajusa asustusega vald. Valla suuremateks keskusteks on Kuusalu ja Kiiu alevikud, samuti Kolga alevik ning Salmistu, Valkla ja Andineeme küla keskused. Valla rahvaarv on viimastel aastatel olnud stabiilne/nõrgalt kahanev ja ÜP kohaselt on oodata jätkuvat rahvaarvu kahanemist. Arvestades valla asustatust, ÜP-ga plaanitud maakasutust ning valla suurt hõlmatus Lahemaa rahvuspargiga ei ole kavandatav rohelisele võrgustikule suureks ohuks (arvestades ka asjaolu, et valla rohevõrk on suhteliselt ulatuslik) ja ÜP-s seatud tingimuste järgmine on piisav, et tagada rohelise võrgustiku eesmärkide saavutamine.

ÜP seletuskiri toob välja ka mitmed tingimused seoses asustusega, näiteks ei kavandata rohevõrku uusi tiheasustusega või kompaktse hoonestusega alasid, uute hoonete kavandamine rohelise võrgustiku aladele on võimalik kompaktset olemasoleva hoonekompleksi juurde sama kinnistu piires. ÜP-s on seatud piirang, mille järgi peab õuealade või tootmiskomplekside omavaheline kaugus olema tugialas vähemalt 200 m ning rohelise võrgustiku koridoris peab säilima koridor vähemalt 200 m laiusena. Samuti on tingimus, et looduslike alade osakaal ei tohi tugialadel langeda alla 90% pindalast.

Kuusalu valda läbib tiheda liiklusega Tallinn-Narva maantee, mille liiklussagedus on üle 10 000 auto ööpäevas²³. Selline liiklussagedus on enamike loomaliikide jaoks oluline takistus, sh ka inimhäiringuga kohastunud ulukitele (metskits, rebane). Seetõttu tuleb vajadusel maantee ehitus- ja rekonstrueerimisprojektide koostamisel kavandada vajalikud kaitseabinõud (nt kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, läbipääsud vms). Tuleb arvestada, et tee ja rohevõrgustiku alade lõikumisel sõltuvad abimeetmete rakendamise vajadus ja täpsed asukohad vastavate (uluki)uuringute tulemustest. ÜP kohaselt on maanteele kavandatud kolm ökodukti. Muude vallas asuvate suuremate maanteede liiklussagedus jääb enamasti umbes 2000 auto kanti ning see ei ole enamiku liikide jaoks märkimisväärne liikumistakistus.

Tavapärase praktika kohaselt hinnatakse taristu mõju rohelisele võrgustikule (sh loomadele ja nende liikumisvõimalustele) täpsemalt konkreetsete projektide koostamise raames. Ka Kuusalu valla ÜP seletuskirja rohelise võrgustiku kasutustingimustes on välja toodud, et tugialadele ja koridoridele on vastunäidustatud uute teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, jäätmehoiulad ja teised kõrge keskkonnariskiga objektid) ulatuslik rajamine. Juhul, kui uue taristu rajamine on vajalik või vältimatu, tuleb planeeringu käigus hoolikalt valida rajatiste asukohta ning koostada keskkonnamõjude hindamine. Selline lähenemine on piisav ja ÜP lahenduse ning rohelisele võrgustikule seatavate tingimuste osas muudatusettepanekud vajalikud ei ole.

²³ [Transpordiameti riigiteede liiklussageduse kaardirakendus](#). Kasutatud 07.06.2023

4.4 Mõju pinnasele ja veekvaliteedile

KSH käigus hinnati üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat mõju pinnasele ja veekvaliteedi muutumisele. Järgnevalt on välja toodud olulisemad aspektid, millega üldplaneeringu kontekstis võib eeldatavalt kaasneda keskkonnamõju.

4.4.1 Pinnase kvaliteet

Kuusalu vallas esineb kõrgema ja madalama radoonisisaldusega pinnaseid. ÜP seletuskiri toob välja erineva radooniohuga piirkonnad, kuid juhib ka tähelepanu sellele, et normaalse radooniriskiga aladel leiduda laiguti alasid, kus tegelik radoonisisaldus on kõrgem. Keskkonnaamet kui kiirgusohutuse vallas pädeva asutus on andnud oma 23.11.2022 kirjaga nr 11-6/22/22062-2 seisukoha, et projekteerimistingimuste seadmisel tuleks kohalikul omavalitsusel juhtida projekteerija tähelepanu võimaliku radooniriski olemasolule, millest lähtudes projekteerija peab hindama vajalikke radoonikaitse meetmeid ja neid rakendama, juhindudes Eesti standardist EVS 840:2017 „Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks uutes ja olemasolevates hoonetes“. Otsuse tegemine, kas projekteerimisele eelnevalt on vajalik teostada pinnaseõhu radoonisisalduse uuring, tuleks siiski jätta projekteerija pädevusse.

KSH teeb ettepaneku lisada ÜP seletuskirja tingimus, et ehituslubade taotlemisel peab ehitusprojekt sisaldama hinnangut radoonisisalduse uuringu vajalikkuse kohta.

4.4.2 Korduva üleujutusega ja üleujutusohuga alad

Korduva üleujutusega ala piir mererannal määratakse üldplaneeringuga²⁴. Keskkonnaministeerium selgitas oma 12.05.2020 kirjaga nr 8-2/20/2084 kohalikele omavalitsustele, et kui korduva üleujutusega ala on üldplaneeringuga hinnatud ja see on tuvastatud planeeringualal ainult ühes konkreetses kohas või kohtades ja ulatuses ning mujale mere ääres on märgitud põhikaardi järgne piir vööndite arvestamise lähtejooneks, siis kehtib korduvast üleujutusest hõlmamata alal korduva üleujutuse nullpiir.

Kuusalu ÜP määrab korduva üleujutusega ala piiri Salmistu lahega külgnevates küldes tuginedes järgmisele uuringule: Lainemudel OÜ, töö nr 2218, „Korduvalt üleujutatava ala uuring. Rannaala Salmistu külast Loo oja Andineeme külas“, Tallinn 2022 (KSH lisa 2). Uuring viidi läbi selleks, et täpsustada Keskkonnaagentuuri poolt 2019. a määratud suurte üleujutusala²⁵ paiknemist Kuusalu vallas Salmistu lahega külgnevates küldes (Salmistu, Mäepea, Põhja, Sõitme ja Andineeme). Uuringus arvutati mõõteandmete põhjal veetasemed, võeti arvesse mullastikku ja taimestikku ning viidi läbi paikvaatlusi.

KSH hinnangul on Lainemudel OÜ uuringule tuginedes asjakohane planeeringulahenduses korrigeerida Maa-ameti kitsenduste kaardirakenduses esitatud korduva üleujutusega ala piiri. Uuringu alusel määratud korduva üleujutusala piir, mida Põhja küla piirkonnas muudeti veidi lähtudes olemasolevast hoonestusest ning kraavitusel, on kantud Kuusalu valla ÜP kaardirakendusse ja maakasutusplaanile. Ülejäänud Kuusalu valla alade puhul, mida uuring ei käsitlenud, kehtib Maa-ameti kaardirakenduse korduva üleujutusala piir.

Uuring annab järgmised soovitusel üleujutusohuga aladel asustuse ja ehitustegevuse suunamiseks, millega tuleks KSH hinnangul üldplaneeringus arvestada:

- Üleujutusohuga aladele rajada sellised juurdepääsud, mille kaudu oleks võimalik mereleminekuks ja merelt tulek üleujutuse ajal.

²⁴ Vastavalt looduskaitse seaduse § 35 lõikele 3¹.

²⁵ Keskkonnaagentuur. Suurte üleujutusala²⁵ siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine. Tallinn 2019.

- Uute ühendusteede rajamisel arvestada kõrgema teetammi rajamise vajadusega, mis käituks omakorda üleujutust takistava tegurina. Samas tuleb silmas pidada, et sellised tammid takistavad ka sademevee äravoolu valingvihmade korral. Laugetel aladel võib merevee tõusu ja valingvihmade mõju kumuleeruda.
- Ranna ja kalda ning ka inimeste kaitseks kavandada kõrghaljastuse säilimine asustatud katastriüksuste ja üleujutusega ala piiri vahele. Kõrghaljastuse säilitamine on vajalik ka järsumatel rannikutel võimaliku erosiooni takistamiseks.

4.4.3 Ehituskeeluvööndi (EKV) vähendamine

Üldplaneering teeb ettepanekud vähendada mereranna ehituskeeluvööndit aladel, kus mitmed varasemalt kehtestatud (ja osaliselt juba realiseerunud) detailplaneeringud jäävad korduva üleujutusega alade määramise tõttu mereranna ehituskeeluvööndisse. Keskkonnaagentuuri poolt 2023.a koostatud aruande „Rannikualade üleujutuste tõenäosusstsenaariumite koostamine ja kaardistamine“²⁶ põhjal hinnati kogu Kuusalu valla rannik üleujutusohuga piirkonnaks. Kõik mereäärsed ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga alad paiknevad piirkonnas, mida käsitleti OÜ Lainemudel korduvalt üleujutatava ala uuringus ning kus ÜP teeb ettepaneku korduva üleujutusega ala piiri korrigeerimiseks. Osad EKV vähendamise ettepanekuga hõlmatud alad jäävad tuginedes OÜ Lainemudel uuringule mereveetaseme tõusust ohustatud alale, osad sellest väljapoole. Mereveetaseme tõusust ohustatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga hõlmatud alad on järgmised:

- Salmistu külas Arni ja Klaukse 2 kinnistute detailplaneeringu alal Käoja tee 24 kinnistu (35201:002:0419), Käoja tee 22 kinnistu (35201:002:0418), Käoja tee 20 kinnistu (35201:002:0417), Käoja tee 18 kinnistu (35201:002:0416) ja Käoja tee 16 kinnistu (35201:002:0415) ning Käoja tee 14 kinnistu (35201:002:0414);
- Mäepea ja Põhja külas Kuusiku-VII, Kuusiku-VI, Kuusiku-V, Kuusiku-III kinnistute detailplaneeringu alal Lõuna tee 19 kinnistu (35201:002:0375), Rannaoja tee 1 kinnistu (35201:002:0337), Rannaoja tee 3 kinnistu (35201:002:0336), Rannaoja tee 5 kinnistu (35201:002:0335), Toominga tee 1 kinnistu (35201:002:0338), Toominga tee 3 kinnistu (35201:002:0339), Põhja tee 18 kinnistu (35201:002:0334), Põhja tee 16 kinnistu (35201:002:0333), Põhja tee 14 kinnistu (35201:002:0332), Põhja tee 1 kinnistu (35201:002:0359), Rannaheina tee 16 kinnistu (35201:002:0329), Rannaheina tee 14 kinnistu (35201:002:0328), Rannaheina tee 12 kinnistu (35201:002:0327), Rannaheina tee 10 kinnistu (35201:002:0326), Rannaheina tee 8 kinnistu (35201:002:0325), Rannaheinatee 7 kinnistu (35201:002:0361), Rannaheina tee 6 kinnistu (35201:002:0324), Rannaheinatee 5 kinnistu (35201:002:0362), Rannaheina tee 4 kinnistu (35201:002:0323), Rannaheina tee 2 kinnistu (35201:002:0322) ja Kase tee 6 kinnistu (35201:002:0355);
- Põhja küla Vaga kinnistu detailplaneeringu alal Vaga tee 11 (35201:002:0579) ja Vaga tee 14 kinnistud (35201:002:0582);
- Põhja küla Tormikadaka detailplaneeringu alal Tormikadaka kinnistu (35201:002:0829) ja Kadakanõmme kinnistu (35201:002:0828).

KSH annab soovitusi nende ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga hõlmatud aladele, mida tuginedes uuringule otseselt mõjutab veetaseme, sh prognoositavate kliimamuutuste tagajärjel lisanduv mereveetaseme tõus, ehitiste kavandamisel näha ette ehituslikud meetmed üleujutusohu maandamiseks. Olemasolevate ehitiste kaitseks tuleks arvestada, et üleujutuste vastu aitavad osaliselt looduslikud abinõud: hekid, roostik, metsad jne. Neid tuleks säilitada²⁷.

EKV vähendamise ettepanekuga hõlmatud mereveetõusust mitteohustatud alad on järgmised:

²⁶ <https://keskkonnaportaali.ee/et/rannikualade-uleujutuste-toenaosusstsenaariumite-koostamine-ja-kaardistamine-2023>

²⁷ Lainemudel OÜ, töö nr 2218. Korduvalt üleujutatava ala uuring. Rannaala Salmistu külast Loo oja Andineeme külas. Tallinn, 2022.

- Salmistu küla Rannakuru kinnistu detailplaneeringu alal Kuru tee 14 kinnistu (35301:001:0349);
- Salmistu küla Raja I ja Ojakivi kinnistute detailplaneeringu alal Mereraja tee 9 kinnistu (35201:002:0914);
- Sõitme külas Leegiranna elamurajooni detailplaneeringu alal Leegiranna tee 1 kinnistu (35201:002:0602);
- Andineeme küla Tamme, Soo tee ja Ojaääre kinnistute detailplaneeringu alal Ojaääre tee 5 kinnistu (35201:002:0857), Ojaääre tee 6 kinnistu (35201:002:0856), Ojaääre tee 3 kinnistu (35201:002:0858), Mereääre tee 7 kinnistu (35301:001:1119), Mereääre tee 6 kinnistu (35301:001:1121) ja Ojaääre tee T2 kinnistu (35201:002:0859).

EKV vähendamisel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju ranna kaitse eesmärkide saavutamisele ning veekogu seisundile. EKV vähendamisega hõlmatud aladel ei ole registreeritud kaitsealuseid liike ja tundlikke looduskooslusi. Avalik huvi kasutada liikumiseks kallasrada on ehituskeeluvööndi vähendamisega jätkuvalt tagatud.

Lisaks tehakse EKV vähendamise ettepanek järgmistel vooluveekogude ehituskeeluvöönditesse jäävatel aladel:

- Kolga alevikus Nõlvaku tee detailplaneeringu alal Nõlvaku tee 2 kinnistul (35203:002:0199) tehakse ettepanek vähendada Leeskõrve oja ehituskeeluvööndit maakasutusplaanil näidatud ulatuses kinnistul olevate ehitiste kooskõlla viimiseks kehtiva õigusaktiga. EKV vähendamisel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju kalda kaitse eesmärkide saavutamisele ning veekogu seisundile. Nõlvaku tee 2 kinnistu paikneb perspektiivsel ühiskanalisatsiooni arendamise alal (st planeeritaval reoveekogumisalal);
- Salmistu külas tehakse ettepanek vähendada Kuuru oja ehituskeeluvööndit 10-le meetrile (veekaitsevööndini) tiheasustusega ala ulatuses. EKV vähendamise ettepanekuga hõlmatud ala jääb perspektiivsele ühiskanalisatsiooni arendamise alale (st planeeritavale reoveekogumisalale).

Mõlemal vooluveekogu EKV alal on ehituskeeluvööndi määramisel arvestatud varasemas õigusruumis tehtud otsustega, seal ei ole registreeritud kaitsealuseid liike ja tundlikke looduskooslusi. Avalik huvi kasutada liikumiseks kallasrada on mõlemal alal ehituskeeluvööndi vähendamisega jätkuvalt tagatud.

4.4.4 Pinnavee kvaliteet

Kuusalu valla territooriumile jääb kokku 9 jõge: Jägala jõgi, Valgejõgi, Soodla jõgi, Loobu jõgi, Loo jõgi, Läsna jõgi (Nõmmoja), Pärlijõgi (Pudisoo jõgi), Kolga jõgi (Männiku jõgi) ja Kemba oja. Looduslikke järvi on Kuusalu vallas 43, lisaks 3 tehisi järve. Suurimateks järvedeks on Kahala järv, Lohja järv, Rummu järv, Maalaht, Suurjärv (Jussi Suurjärv) ja Pakasjärv. Vallas on ka 3 paisjärve, millest suurim on Soodla veehoidla.

Valla territooriumile jääb mitmeid erinevaid pinnaveekogusid. Keskkonnaregistri andmetel on Kuusalu vallas 30 oja, 6 peakraavi, 30 kraavi ja 32 allikat. Pinnaveekogumeid²⁸ on Kuusalu vallas 18. Neist hinnati 2021. a heasse seisundisse 10, kesisesse 4, halba 3 ning väga halba 1. Riiklikult on perioodi 2022-2027 veemajanduskavadega halvas ja väga halvas seisundis olevate kogumite parendamiseks ette nähtud mh sellised meetmed nagu kalade rändetingimuste parandamine ja kalade läbipääsu tagamine, riikliku järelevalve tegemine veekaitseliste nõuete täitmise üle ning keskkonnareostuse likvideerimistööd.

Pinnaveekogumite kaitse tagamiseks on oluline nõuetele vastavate reoveekogumise ja käitlemise lahenduste tagamine nii kompaktse kui hajaasustusega aladel.

Kuusalu valla rannikuveekogumiteks on Eru-Käsmu lahe rannikuvesi ja Hara ja Kolga lahe rannikuvesi. Kummagi kogumi koondseisund hinnati 2021. a seisuga halvaks. Hara ja Kolga lahe rannikuveekogumi

²⁸ Veeseaduse kohaselt on pinnaveekogum selgelt eristuv ja oluline osa pinnaveest, nagu järv, jõgi, oja, paisjärv, peakraav, kanal, kraav või nende osa, siirdevesi või rannikuvee osa.

ökoloogiline seisund hinnati riikliku keskkonnaseire põhjal kesiseks, põhjuseks toitainete sisaldus ning eutrofeerumine. Keemiline seisund hinnati halvaks järgmiste näitajate tõttu: polübroomitud difenüüleetrid ja elavhõbe kalas, tributüültina settes. Eru-Käsmu rannikuveekogumi ökoloogiline seisund hinnati heaks, kuid keemiline seisund halvaks. Keemilise halva seisundi põhjustasid elavhõbeda sisaldus kalades ning tributüültina setetes.

Rannikuveekogumite halva seisundi põhjustajateks võib peamiselt pidada ajaloolist saastet ning ka õhu kaudu levivate saasteainete kaugkannet²⁹. Üldplaneeringuga kavandatavad tegevused rannikuveekogumites toimuvaid protsesse märkimisväärselt parandada ei suuda ja see pole ka, arvestades saasteainete päritolu, üldplaneeringu ülesanne. Küll aga saab üldplaneeringu tasemel tähelepanu pöörata veekaitseliste nõuete järgimisele ning reostustõrje valmidusele sadamates, sh väikesadamates, kus kasutatakse vedelkütuseid.

4.4.5 Põhjavee kvaliteet

Kuusalu vald paikneb piirkonnas, kus suuremal osal valla territooriumist on maapinnalt esimese aluspõhjalise veekihi põhjavesi nõrgalt kaitstud.

Kuusalu valla territooriumil paiknevad järgmised põhjaveekogumid:

- Kambriumi-Vendi põhjaveekogum;
- Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas põhjaveekogum;
- Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogum.

Kõigi kolme põhjaveekogumi seisund hinnati 2020. a heaks³⁰. Kuusalu valla olmevee puurkaevudega tarbitakse kõige rohkem Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogumi vett, kuid erinevus ülejäänud põhjaveekogumite veekihtide kasutamises pole väga suur – keskkonnaregistris on registreeritud 221 Ordoviitsiumi-Kambriumi puurkaevu, 183 Siluri-Ordoviitsiumi puurkaevu ning 182 Kambriumi-Vendi puurkaevu.

KSH annab soovituselise soojussüsteemide puuraukude rajamisel põhjavee kvaliteedi kaitseks lähtuda standarditest, samuti nt Eesti Soojuspumba Liidu üldistest soojuspumpade paigaldusnormidest³¹.

4.4.6 Veevarustus ja kanalisatsioon

Kuusalu valla tähtsaim vee-ettevõtja on OÜ Kuusalu Soojus. Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2020–2032³² hõlmab vee-ettevõtja Kuusalu Soojus OÜ poolt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenusega opereeritavaid asulaid: Kuusalu, Kiiu ja Kolga alevikud ning Kuusalu, Kaberla, Leesi, Pudisoo, Pärisepea, Suurpea (osaliselt), Salmistu (osaliselt), Uuri, Valkla (nii KÜ kui Mõisa prk), Vihasoo (osaliselt) ja Viinistu külasid.

Kuusalu vallas on moodustatud 10 reoveekogumisala: Vihasoo, Kolga, Valkla, Valkla mõis, Salmistu, Kiiu, Suurpea, Vahastu, Kuusalu, Andineeme. Kõigi eelnimetatud reoveekogumisalade reostuskoormus on alla 2000 ie, seega on nendel aladel veeseaduse § 124 lõikele 3 tuginedes lubatud ühiskanalisatsiooni puudumise korral rajada reovee puhastamiseks omapuhasteid ja juhtida bioloogiliselt või süvapuhasstatud reovett suublasse. Väljaspool tihedamalt asustatud alasid on joogiveevarustus lahendatud peamiselt isiklike salv- ja puurkaevude abil. Reovesi puhastatakse omapuhastitega või kogutakse mahutitesse ning viiakse purgimisteenuse osutajate poolt puhastitesse.

²⁹ Keskkonnaministeerium, Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027.

³⁰ <https://keskkonnaportaal.ee/et/p%C3%B5hjavee-seisund>

³¹ Jõelet, A., Paat, R., 2020. Maasoojussüsteemide rajamisega seotud seadusandlik regulatsioon ja selle muutmise vajadus. Tartu Ülikool. KIK projekt 17523. EGF9526.

³² Võetud vastu Kuusalu Vallavolikogu 08.04.2021 määrusega nr 5

Kuusalu valla põhjaveevarud on kehtestatud keskkonnaministri 06.04.2006 käskkirjaga nr 396 ning ettevõttele Balti Spoon OÜ keskkonnaministri 07.12.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/416³³. Kehtestatud põhjaveevaruga aladele uute tootmisettevõtete kavandamisel tuleb arvestada, et võib olla vajalik viia läbi põhjaveevarude (ümber)hindamine. Samuti tuleb arvestada põhjaveevaru hindamise kohustusega, kui kavandatakse veehaaret ja selle veevõtt ühest põhjaveekihi on suurem kui 500 m³/ööp või võib veevõtt põhjustada põhjaveekihi vee liigvähendamist.

Asulate reoveepuhastus peab tagama nõuetele vastava heitvee kvaliteedi suublates, et vältida vooluveekogude seisundi halvenemist.

Mõju hindamine

Planeeringu lahenduse eelnõus on juba arvestatud järgmiste KSH-st tulenevate keskkonnakaalutlustega:

- Uute elamute rajamisel tuleb tagada keskkonnanõuetele vastavus ja võimalike negatiivsete keskkonnamõjude leevendamine reoveepuhastuse lahenduste kavandamisel. Heitvee pinnasesse immutamisel tuleb rangelt arvestada piirkonna joogiveehaarete paiknemisega. Kaitsmata põhjaveega aladel ei ole lubatud heitvee immutamine.
- Sademeveest vabanemiseks eelistada looduslähedasi lahendusi. Maa-alade kavandamisel võimaldada sademevee immutamist haljasaladel.
- Rakendada tehnilisi lahendusi (nt õli- ja liivapüüdurid jms) sademevee puhastamiseks aladel, kus on oht sademevee reostumiseks (nt naftasaadustega).
- Tootmise maa-aladel tuleb vältida reostusohu. Kehtestatud põhjaveevaruga aladele uute tootmisettevõtete kavandamisel tuleb analüüsida, kas on vajalik viia läbi põhjaveevarude (ümber)hindamine.
- Väikeehitiste (sh lauter või paadisild) ehitamisel Lahemaa rahvuspargis annab selleks tingimused Keskkonnaamet kui kaitseala valitsejaga.

ÜP soovitusel on põhja- ja pinnavee kvaliteedile soodsa mõjuga. KSH hinnangul on oluline vältida ebasobivast reoveekäitlusest või amortiseerunud reovee- kanalisatsioonist põhjustatud ohtu põhja- ja pinnaveele. Planeeringulahendus arvestab veevarustuse ja reovee käitlemise tingimuste seadmisel põhjavee kaitsevajadusega.

KSH annab soovitusel tuua ÜP seletuskirjas välja vajadus tagada reostustõrje valmidus sadamates, sh väikesadamates, kus kasutatakse vedelkütuseid.

KSH annab põhjavee kvaliteedi kaitseks soovitusel soojussüsteemide puuraukude ehitusprojektide puhul jälgida, et need lähtuksid asjakohastest standarditest (ÜP koostamise ajal on kehtivaks standardiks EN17522).

KSH hinnangul on vajalik ÜP-s täpsustada üleujutusohuga aladel asustuse ja ehitustegevuse suunamise tingimusi tuginedes Lainemudel OÜ 2022. a uuringule:

- Üleujutusohuga aladele rajada sellised juurdepääsud, mille kaudu oleks võimalik merelemine ja merelt tulek üleujutuse ajal.
- Uute ühenduste rajamisel arvestada kõrgema teetammi rajamise vajadusega, mis käitaks omakorda üleujutust takistava tegurina. Samas tuleb silmas pidada, et sellised tammid takistavad ka sademevee äravoolu valingvihmade korral. Laugetel aladel võib merevee tõusu ja valingvihmade mõju kumuleeruda.

³³ <https://envir.ee/kehtestatud-pohjaveevarud>

4.5 Kliimamuutustega seotud mõju

Euroopa Rohelepe (European Green Deal)³⁴ seab eesmärgiks kliimaneutraalsuse aastaks 2050. Selle saavutamiseks on kõik Euroopa Liidu liikmesriigid lubanud vähendada kasvuhooonegaaside emissioone vähemalt 55% aastaks 2030, võrreldes 1990 tasemega. Lähtuvalt Euroopa tasemel tehtud lubadustest on Eesti seadnud paika eesmärgid heitkoguste ja kliimamõjude vähendamiseks Eesti Kliimapolitiika põhialustega³⁵. Üldplaneeringu kontekstis võiks välja tuua järgmisi dokumendis antud suuniseid:

- Olemasoleva hoonefondi renoveerimisel ning uute hoonete planeerimisel ja ehitamisel lähtutakse süsteemi kui terviku majanduslikust ja energeetilisest tõhususest, et saavutada kogu kasutuses oleva hoonefondi maksimaalne energiatõhusus. Hoonefondi renoveerimiseks, äri- ja tootmishoonete energiatõhususe suurendamiseks ning uute energiasäästlike hoonete rajamise soodustamiseks kaalutakse eri rahastusvõimaluste rakendamise võimalikkust ja kulutõhusust.
- Energiasüsteemides võrkude planeerimisel, ehitamisel, haldamisel ja rekonstrueerimisel tagatakse kliimakindlus ja lähtutakse süsteemi kui terviku majanduslikust ning energeetilisest efektiivsusest eesmärgiga saavutada maksimaalne energia- ja ressursitõhusus.
- Vähendatakse sundliikumise ja isiklikust autost sõltuvuse vajadust hästi integreeritud asustuse ja transpordikorralduse planeerimise kaudu. Samuti edendatakse energiasäästlikku liikluskultuuri. Asustuse ja transpordi planeerimise integreerimise ning liikuvuskavade väljatöötamise ja elluviimise kaudu soodustatakse hästi toimivat transpordisüsteemi ja vähendatakse sundliiklust.
- Soodustatakse põllumajandusmaa tõhusat ja keskkonnasõbralikku kasutust ning välditakse selle põllumajanduslikust kasutusest väljalangemist. Säilitatakse põllumajandusmaa tootmispotentsiaal ja väärtusliku mullastikuga põllumaa pindala. Praktiseeritakse keskkonna- ja kliimasõbralikke viljelusviise ja tavadid ning rakendatakse tõhusaid põllumajandustehnoloogiaid ja -praktikaid, et säilitada ja suurendada põllumaade viljakust ning tagada sealne elurikkus. Väärtusliku mullastikuga põllumaa kasutusest väljalangemist või selle pindala vähenemist, näiteks maa katmist ehitiste või rajatistega, piiratakse õigusaktidega.
- Parandatakse valmisolekut arvestada kliima muutumisega kaasnevate mõjudega looduskeskkonnas. Aidatakse sihipäraselt kaasa looduslike liikide, elupaikade ning ökosüsteemide optimaalsele kohanemisele kliimamuutuste mõjudega.

Üldplaneeringus on asjakohane ka arvestada, kuidas toimub kliimamuutustest põhjustatud mõjudega kohanemine. Erakordsed ilmastikunähtused, nagu tormid ja kuumalained, mõjutavad asulate toimimist kliimamuutuste tõttu üha sagedamini, valmis tuleb olla ka kuumalainete sageduse ja ekstreemumite suurenemiseks. Eestis on kliimamuutuste osas haavatavamad piirkonnad tiheasustatud rannikualad ning siseveekogude äärsed piirkonnad, kus peamised probleemid on rannikumere või siseveekogude suurenenud vooluhulgast tulenev veetaseme tõus ja ekstreemsed sademed, mis toovad kaasa sagedasemaid ja suuremaid üleujutusi³⁶.

Riiklikult on määratud üleujutusohuga piirkonnad³⁷ tuginedes üleujutusega seotud riskide hindamisele. Üleujutusega seotud risk on oluline, kui üleujutus esineb planeeringuga määratud tiheasutusalal ja on täidetud vähemalt üks alljärgnevatest tingimustest:

- üleujutus takistab operatiivteenistuste (politsei, kiirabi, tuletõrje), haiglate, lasteaedade, koolide ja avalik-õiguslike hoonete tööd;
- üleujutus ohustab keskkonnakompleksloa kohuslase kaitist või üle 2000 ie reoveepuhastit;
- üleujutus vähendab I või II kaitsekategooria liigi levikut tuvastatud elukohal, avaldab olulist negatiivset mõju Natura 2000 alale;
- üleujutus hävitab või kahjustab kultuurimälestist;
- üleujutus seab reaalsesse ohtu inimese elu või tervise;
- üleujutus takistab liiklemist põhimaanteedel või tugimaanteedel.

³⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

³⁵ <https://envir.ee/kliimapolitiika-pohialused-aastani-2050>

³⁶ Keskkonnaministeerium. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030. Tallinn, 2017.

³⁷ <https://envir.ee/uleujutusohupiirkonna-ja-uleujutusohuga-seotud-riskipiirkonna-kaardid>

Kuusalu vald ei jää küll üleujutusdirektiivi³⁸ kohasesse riskipiirkonda, kuid Salmistu lahe mererand on määratud korduva üleujutusega alaks (vt ptk 4.4).

Mõju hindamine

KSH hinnangul on Kuusalu valla üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel arvestatud kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärgiga niivõrd, kui see on antud arengudokumendiga saavutatav. Planeeringu lahenduse eelnõus on juba arvestatud järgmiste KSH-st tulenevate keskkonnakaalutlustega:

- Seatud on tingimused avaliku ruumi arendamiseks selliselt, et oleks silmas peetud ka kliimamuutustega kohanemise eesmärgid (tiheasustusega aladel alleede ja tänavahaljastuse säilitamine ökoloogiliste ühenduste tagamiseks, parklate kavandamisel sademevee viibelahenduste kasutamine)
- Lahendusega soodustatakse jätkusuutlike liikumisviiside (kergliiklus ja ühistransport) kasutamist.
- Lahendus soodustab lokaalsete taastuvenergeetika lahenduste kasutuselevõtmist.

KSH hinnangul on soovitatav üleujutusala riskipiirkondades ka väljaspool ehituskeeluvööndit arvestada kliimamuutustest põhjustatud ekstreemolukordadega, mille tagajärjel võib esineda üleujutusi. Tagajärgede leevendamiseks saab rakendada ehituslikke meetmeid, nt kavandada ehitiste konstruktsioonid veekindlate ja hingavatena.

KSH hinnangul on oluline kliimamuutuste leevendamiseks järgida ka ptk 4.1 toodud tingimusi ning soovitusi hoonete renoveerimise ning haljastuse kavandamisel ja avalikes kohtades joogivee pakkumise kohta.

Ehitiste puhul on kliimamuutustega kohanemise nõue sätestatud juba ka seadusandlikes aktides (nt hoone energiatõhususe miinimumnõuded³⁹), mistõttu KSH hinnangul täiendavaid nõudeid ÜP-ga sätestada pole vajalik.

Kokkuvõttes on üldplaneeringu lahendusel soodne mõju kliimaneutraalsuse saavutamise vaatenurgast.

4.6 Jäätmete

Jäätmevaldkonnas jääb peamiseks valla arengut suunavaks dokumendiks jäätmekava, üldplaneering ei kavanda valdkonnas olulisi muudatusi. Jäätmehoolduse korraldamise nõuded, korraldatud jäätmeveo tingimused, jäätmete käitlemise tingimused ning jäätmehoolduse üle järelevalve teostamise korraldus Kuusalu vallas toimub vastavalt jäätmehoolduseeskirjale⁴⁰.

Omaavalitsuse ülesanne on tagada, et elanikud, suvilaomanikud ja väike-ettevõtted oleksid liidetud korraldatud jäätmeveoga. Info kehtivatest jäätmealastest võimalustest peab olema kergesti kättesaadav ning lihtsalt leitav.

Jäätmetekke vähendamise võimalused seisnevad eelkõige elanike teadlikkuse tõstmises, näiteks vastavasisuliste programmide läbiviimine lasteaedades ja koolides, avalikel üritustel jäätmete liigiti kogumise soodustamine jne.

³⁸ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/Et/TXT/?uri=CELEX%3A32007L0060>

³⁹ Ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri 11.12.2018 määrus nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/113122018014?leiaKehtiv>

⁴⁰ Kuusalu Vallavolikogu 14.12.2022 määrus nr 26 “Kuusalu valla jäätmehoolduseeskiri”, <https://www.riigiteataja.ee/akt/429122022002>

Jääkreostusobjektid

Kuusalu vallas paikneb 4 jääkreostusobjekti (tabel 4-1). Neist on ainult Hara tagalaväeosa selline objekt, mille puhul meetmeid pole rakendatud, ülejäänud objektidel on jääkreostus likvideeritud. Keskkonnaportaali andmetel loetakse Hara tagalaväeosa selliseks jääkreostusobjektiks, mis ei ole ohtlik.

Tabel 4-1. Kuusalu valla jääkreostusobjektid

Keskkonnaregistri kood	Nimi	Tüüp	Status
JRA0000149	Vihasoo aiandi katlamaja mahutipark	5. kategooria	Jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud
JRA0000150	Hara tagalaväeosa	Ei ole ohtlik	Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud
JRA0000151	Kiiu Piimaühistu katlamaja masuudihoidla	3. kategooria	Jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud
JRA0000171	Tapassaare raketibaas	5. kategooria	Jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud

Mõju hindamine

KSH-ga analüüsi planeeringulahenduse elluviimise mõju jäätmetekkele ja hinnati mõju ringmajanduse soodustamisele.

Planeeringu lahenduse eelnõus on juba arvestatud järgmiste KSH-st tulenevate jäätmetekke vähendamise kaalutlustega:

- Lahendus arvestab kompostimisväljakute kavandamise vajadusega.
- Lahendus soosib jäätmete liigiti kogumise süsteemi arendamist ning jäätmete taaskasutamist ning ringlussevõttu.

Jäätmevaldkonna arendamisel ja elluviimisel tuleb järgida üldplaneeringus esitatud soovitusi, et tagada jäätmetekke vähendamine.

5 SOOVITUSED PLANEERINGULAHENDUSE TÄIENDAMISEKS

KSH töögrupp esitas soovitused planeeringulahenduse täiendamiseks, mis on alljärgnevalt esitatud tabelis 5-1.

Ettepanek	Arvestamine üldplaneeringus
1. Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale	
a) Lisada järgmised kliimamuutusi leevendavad tingimused: • kõrghaljastuses kasutada varju pakkuvaid puid, seda eriti sillutatud alade vahetus naabruses nt parklate, kõnniteede, väljakute ääres; • tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel vähendada kõvapindade osakaalu (nt parklates murukivi kasutamine); • kaaluda niitmise vähendamist või nt lilleniitude rajamist/loodusliku roheluse rajamist murualade rajamise asemel selleks, et tagada temperatuuri vähendava roheluse säilimine ka vihmavaestel aegadel ja kuumadel suvepäevadel; • kuumapäevade tervist ohustava mõju vähendamiseks on oluline pakkuda ka joogivee olemasolu avalikes randades ning tiheasustusalade käidavamates kohtades nt alevike keskväljakutel. • lisada planeeringusse tootmishoonete juurde haljastatud (koos kõrghaljastusega) puhkenurkade rajamise tingimus, mis aitaks tagada töötajatele puhkehetkedel parima puhkekeskkonna ning vähendada stressi. b) Seoses kliima eesmärkidega lisada hoonete rajamise juurde tingimus, et uued rajatavad hooned peavad olema nii ressursi- kui energiatõhusad, kasutades ehitamisel võimalikult väikese keskkonna jalajäljega materjale. c) Väikeettevõtluse arendamiseks soodsa keskkonna tagamiseks leevendada võimalusel planeeringus seatud detailplaneeringu (DP) koostamise kohustust tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel, jättes vallale kaalutlemise võimaluse, kas algselt DP või asendada see võimalusel projekteerimistingimuste avatud menetlusega, mis tagab samuti huvitatud isikute nt naabrite piisava kaasatuse.	Arvestatud, lisatud ptk 6.1. Arvestatud, lisatud ptk 6.4.3. Arvestatud, lisatud ptk 6.1. Arvestatud, lisatud ptk 6.1. Arvestatud, lisatud ptk 6.1. Arvestatud, lisatud ptk 5. Ei arvestatud. Tiheasustus- ja kompaktse hoonestusega aladel on eeldada kattuvate huvide ringi, DP tagab laiapõhjalise

Ettepanek		Arvestamine üldplaneeringus
		kaasatuse ja tagab kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna tekke.
2.	Vibratsioon	
	Soovitav on vältida lubjakivikarjäärade rajamist elamute lähedusse.	Arvestatud, lisatud ptk 6.3.3.
3.	Kultuuripärand ja maastikud	
	Väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade kaitseks seatud kõrghaljastuse rajamise kooskõlastamise kohustuse osas tuleks planeeringus antud tingimust paremini põhjendada või täpsustada mõistetes, millist kõrghaljastust täpsemalt tingimusega silmas peetakse. KSH soovib täpsustada või leevendada antud tingimust, nii et oleks arusaadav, mis on reguleerimise eesmärk ning selgitada, kuidas tingimus aitab kaasa väärtusliku maastiku ning miljööväärtuslike alade väärtuste säilimisele. Samuti võiks kaaluda tiheasustusaladel ja kompaktse hoonestusega aladel väärtusliku kõrghaljastuse eemaldamise vallaga kooskõlastamist.	Arvestatud, põhjendus on lisatud ptk 6.2.1.
4.	Roheline võrgustik	
	a) Vähendada roheline võrgustiku alasid KSH-s välja toodud piirkondades (peamiselt intensiivse inimtegevusega maa-aladel), kokku umbes 2238 ha ulatuses. b) suurendada roheline võrgustiku alasid KSH-s välja toodud piirkondades, kokku umbes 2906 ha ulatuses	Arvestatud, muudatuses kajastuvad maakasutusplaani.
5.	Natura 200 alad	
	Leevendavad meetmed ja tingimused: a) Lahemaa linnu- ja loodusala matkaradade kavandamisel tuleb: • detailse asukoha kavandamisel eelistada olemasolevaid teid ja radu; • Joaveski matkaraja täpne asukoht kavandada ÜP-s kavandatuga sarnaselt väljapoole loodusala kaitse-eesmärgiks oleva jõgede ja ojade kooslust. Sadampõhi lahe kaldale kavandatud matkaraja puhul arvestada, et koosluste läbimine matkarajaga on lubatud vaid juhul, kui matkaraja rajamine ei too kaasa koosluste vähenemist ega kahjusta neid muul moel; • matkaraja detailse lahenduse väljatöötamisel tuleb lähtuda alal kehtivast kaitse-eeskirjast ja projekt tuleb kooskõlastada kaitseala valitsejaga.	a) Arvestatud, lisatud ptk 6.3.1.

Ettepanek	Arvestamine üldplaneeringus
b) Lahemaa linnu- ja loodusala paadikuuride ja/või lautrite detailsemal kavandamisel, st võimalike planeeringute, projektide või tegevuslubade puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahus ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise Natura ala kaitse-eesmärkidele. c) Loobu jõe äärde Vihasoo külla Jõekalda maaüksusele (42301:004:0427) tootmise maa-ala, Tammispea külas Külaplatsi maaüksusele (35301:001:1016) puhke- ja virgestuse maa-ala, Vihasoo külla kavandatud segafunktsiooniga maa-ala ning Pudisoo külla Pudisoo jõe äärde kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (Söödi maaüksus (35203:001:0970)), Suurpea külas Suurpea linnakus kavandatud äri- ja teenindusettevõtte ning kaubanduse maa-ala (maaüksustele Olga (42301:003:0040) ja Laheranna (42301:003:1199)) ning Hara sadama maaüksusele (42301:001:0292) kavandatud sadama, segafunktsiooni- ja tootmise maa-alade maakasutuse juhtotstarvete rakendamisel ja ala arendamisel, st võimalike planeeringute ja projektide puhul tuleb läbi viia Natura hindamine Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkidele alustades eelhindamisest ning vajadusel liikudes edasi asjakohase hindamise faasi. Natura hindamine selgitab välja, millises mahus ja lahenduses (sh vajadusel leevendavate meetmete rakendamisel) on võimalik arendusalade realiseerimine välistades ebasoodsa mõju tekkimise loodusala kaitse-eesmärkidele.	b) Arvestatud, lisatud ptk 6.3.1. c) Arvestatud, lisatud ptk 6.3.1.
6. Radoon	
KSH teeb ettepaneku lisada ÜP seletuskirja tingimus, et ehituslubade taotlemisel peab ehitusprojekt sisaldama hinnangut radoonisisalduse uuringu vajalikkuse kohta.	
7. Pinnavesi	
a) KSH annab soovituset tuua ÜP seletuskirjas välja vajadus tagada reostustõrje valmidus sadamates, sh väikesadamates, kus kasutatakse vedelkütuseid. b) KSH hinnangul on vajalik ÜP-s täpsustada ülejutusohuga aladel asustuse ja ehitustegevuse suunamise tingimusi tuginedes Lainemudel OÜ 2022. a uuringule:	a) Arvestatud, lisatud ptk 5.19. b) Arvestatud, lisatud ptk 6.3.6.3.

Ettepanek		Arvestamine üldplaneeringus
	- Üleujutusohuga aladele rajada sellised juurdepääsud, mille kaudu oleks võimalik mereleminek ja merelt tulek üleujutuse ajal. - Uute ühenduste rajamisel arvestada kõrgema teetammi rajamise vajadusega, mis käituks omakorda üleujutust takistava tegurina. Samas tuleb silmas pidada, et sellised tammid takistavad ka sademevee äravoolu valingvihmade korral.	
8.	Põhjavesi	Arvestatud, lisatud ptk 6.5.8.
	a) KSH annab põhjavee kvaliteedi kaitseks soovitusel soojussüsteemide puuraukude ehitusprojektide puhul jälgida, et need lähtuksid asjakohastest standarditest (ÜP koostamise ajal on kehtivaks standardiks EN17522).	
9.	Ehituskeelvööndi vähendamine	Arvestatud, lisatud ptk 6.3.6.3.
	KSH annab soovitusel Salmistu külas Arni ja Klaukse 2 kinnistute detailplaneeringu alale ning Põhja küla Vaga kinnistu detailplaneeringu alale ehitiste kavandamisel näha ette ehituslikud meetmed üleujutusohu maandamiseks.	
10.	Kliimamuutustega arvestamine	
	KSH hinnangul on soovitatav üleujutusohuga aladel ka väljaspool ehituskeelvööndit arvestada kliimamuutustest põhjustatud ekstreemolukordadega, mille tagajärjel võib esineda üleujutusi. Tagajärgede leevendamiseks saab rakendada ehituslikke meetmeid, nt kavandada ehitiste konstruktsioonid veekindlate ja hingavatena. KSH hinnangul on oluline kliimamuutuste leevendamiseks järgida ka käesoleva aruande ptk 4.1 toodud tingimusi ning soovitusi hoonete renoveerimise ning haljastuse kavandamisel ja avalikes kohtades joogivee pakkumise kohta.	Arvestatud, lisatud ptk 6.3.6.3. Arvestatud, lisatud ptk 6.1.

KOKKUVÕTE

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu on koostatud Kuusalu üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate mõjude käsitlemiseks, eelnõus antakse ülevaade keskkonnaaspektidega arvestamise kohta üldplaneeringu lahenduse eelnõu etapis.

Üldplaneeringu eesmärk on Kuusalu valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ja selle alusel maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste määramine.

Mõjude hindamine toimus planeeringulahenduse väljatöötamisega paralleelselt. Hinnanguid andnud ekspertide sisendiga on arvestatud maakasutuse arengusuundade määramisel ja tingimuste seadmisel. Keskkonnakaalutlustega on jooksvalt arvestatud ja olulisi vastuolusid säästva arengu põhimõtetega üldplaneeringu lahendusel ei ole.

Mõjuhindamise tulemusena andis KSH töögrupp soovitusi lahenduse edasiarendamiseks. Vastavad tingimused toodi välja käesoleva KSH aruande teemapeatükkides.

Kokkuvõtteks võib öelda, et planeeringu elluviimisel on Kuusalu valla arengule oluline soodne (positiivne) mõju. Planeeringuga kaasnevate soodsate mõjude avaldumiseks tuleb tagada, et ÜP lahendust valla edasise arengu elluviimisel reaalselt ka järgitakse.

Kuna olulist negatiivset mõju planeeringu elluviimisega ei kaasne, siis ei määra KSH leevendavaid meetmeid ja lisaks üldplaneeringu regulaarsele ülevaatamisele täiendava seire vajadust.

LISAD

Lisa 1: Kuusalu valla üldplaneeringu KSH programm

Lisa 2. Korduvalt üleujutatava ala uuring Rannaala Salmistu külast Loo ojani Andineeme külas.